

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ΄.

Χ

ΚΘΗΝΗ, ΣΑΒΒΑΤΟ, 5 ΤΟΥ ΜΗΗ 1912

Χ

ΑΡΙΘΜΟΣ 478

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ-
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Τὸ Ζήτημά μας καὶ ὁ Βενιζέλος.
Φ. Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. Ἀντισοπεδοτικὸ σύστημα καὶ σύχρο-
νο ἦθος στὴν Ἀνατολή (Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Carles
Octavio Bunge : «Τὸ Δίκαιον εἶναι ἡ Δύναμις»).

ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΙΘΙΩΤΗΣ. Οἱ θλιμμένοι.

ΣΤΑΒΡΟΣ ΜΑΒΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ. Ἡ Λεονώρα (τοῦ Ed-
gard Poe).

Α. Π. Ἄνοιξη.

Κ. ΦΡΙΑΓΓΟΣ. Ἄσμα ἀσμάτων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. —
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ (*)

ΧΟΡΟΣ (στὸ Σολωμῶν). Δόσε μου ἀπὸ τὸ στόμα σου
[φιλιά.

Ἡ ἀγάπη σου γλυκύτερη μοῦ εἶναι καὶ ἀπὸ τὸ κρασί
καὶ τὰ μυρωδικὰ σου ὅλα τᾶλλα ξεπερνοῦν.

Εἶναι χυμένη τῶνομά σου μυρωδιά!

Γι' αἰπὸ οἱ κοπέλλες σ' ἀγαποῦν.

Μὲς στὸ χαρέμι του ὁ μέγας βασιλιάς με κατα-
[δέχτηκε.

Χάδια μαζί καὶ γλέντια ἔχω γιὰ σένανε
καὶ μέθην πιότερο καὶ ἀπ' τοῦ κρασιοῦ
θὰ μοῦ σκορπίσουνε οἱ κόρφοι σου.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ (στὸ χορὸ). Μαύρη εἶμαι μὰ εἴμ' ὄμορφη,

ὡ τῆς Ἱερουσαλήμ κοπέλλες,

σὰν τὰ τσαντηρία τοῦ Κηδάρ τὰ σκοτεινὰ

σὰν τὰ ρουμπίνια ποῦ φοράει ὁ Σολωμῶν.

Πῶς εἶμαι μαύρη μὴ καταφρονᾶτε με.

Ὁ ἥλιος μοῦ ἔχει ἀλλάξει τὴ θωριά.

Τὰ δέροφια μου μ' ἐμίσησαν

καὶ μ' ἔβαλαν τ' ἀμπέλια νὰ φυλάγω

καὶ ἄφισ' ἀφύλαχτο τὸν ἴδιον ἑαυτό μου!
(θυμᾶται τὴν ἀγάπην της). Ὡ πές μου ἀγάπην μου,
ποῦ βόσκεις τὰ κοπάδια σου
καὶ πρὸς τὸ μεσημέρι ποῦ τὰ σαλαγᾶς;
πές μου νὰ ξέρω νᾶρθω μὴ χαθῶ στὰ μαντριά.

ΣΟΛΩΜΩΝ. Πόσο ἀξίζεις μὴ δὲν τό νοιώσες!

Ἐ! τράβα τότες στὰ κοπάδια σου

καὶ βόσκε με τσομπάνους τὰ κατσίκια σου.

Καὶ τὴν καρότσα σὺ ποῦ ὁ Φαραὼ μοῦ χάρισε
στὴν ἀρχοντιά ξεπέρασες.

Σὰν τρυγιοῦ τὸ πηγουνάκι σου ὄμορφο
καὶ μαργαριταρένιος σου ὁ λαιμός.

Μαλαματένιες θὰ σοῦ κάνω ἐγὼ ἀρμαθιές
μὲ στίματ' ἀσημένια καὶ πλουριά.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Σὰν πάη νὰ πέση ὁ βασιλιάς

ὁ νάρδος φέρνει μου τὴ μυρωδιά του.

Μὰ καὶ ὁ δικός μου εἶναι μπουκέτο ποῦ ἀνάμεσα
στὰ δύο μου τὰ βυζιά θὰ λικνιστῆ.

ΣΟΛΩΜΩΝ. Σ' ἀγάπησα πολὺ.

Φτεροῦγες ξιπκασμένες τὰ ματάκια σου
δειλῶν περιστεριῶν ποῦ αἰθερολάμνουνε.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Μὰ καὶ ὁ λεβέντης ποῦ ἀγαπῶ εἶν' ὄ-
[μορφος

καὶ στὸ χορτάρι τὸ δροσὸ μὲ καρτερεῖ

πῶχουμε κέδρα καὶ κυπαρισσόκορμα σκεπή.

ΣΟΛΩΜΩΝ. Λουλούδι ἂν μὲ λένε, κρίνο ἂν μὲ κα-
[λοῦν

Ἐσὸν στάγκαθια ἀνάμεσα, στετέ μου κρῖνε,
ξεχωρίζεις στὶς γυναῖκες ποῦδα ἐγώ.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Μὰ καὶ ὁ λεβέντης ποῦ ἀγαπῶ,
σὰν τὴ μηλιά μὲς στ' ἄλλα δέντρα φαίνεται
στὰ παλληκάρι' ἀνάμεσα.

Στὸν ἥσκιο τέτοιας ἤθελα μηλιάς

νὰ πᾶ νὰ γείρω. Καὶ τᾶχειλι μου

τὴ γλύκα τοῦ καρποῦ της νὰ γευτῆ.

Γιὰ δυναμῶστε τὴ λιγούψυχην ἐμέ,

ὡ στὸ ζερβί μου τὸ κεφάλι μου ἀκκουμπῶ
καὶ τὸ δεξί του μὲ ἀγκαλιάζει.

Ὅρκιζω σας κοπέλλες μου

καὶ στὰ ζαρκάδια καὶ στ' ἀλάφια τὰ γοργὰ

ἀφήστε με νὰ νείρομαι τὸν ἀγαπητικό μου

ἀπὸ τὴν ὑπνοφαντασιά μου μὴ τὸν διώχνετε.

Νάτος! Ἀφίνει τώρα τὸ βουνό,

ἴσωμα γίνονται οἱ κρηφοὶ

στὴ γληγοράδα τοῦ ἀλαφιοῦ.

Φτάνει στὸ παναθῦρι στὰ καφάρια μου

(*) Κοίταξε περισσὸ φῶτο.

καὶ μοῦ μιλά — «Πέτα σ' ἐμένα, ἀγάπη μου,
 πᾶει ὁ χειμῶνας κ' οἱ βροχές.
 Κοίτα τῆ γῆ ξανάνθισε.
 Τὰ τρυγονάκια τραγουδοῦν ζευγαρωτά.
 Ἔβγαλ' ὄρνιθ' ἀπὸ κάθε συκιά
 κ' ἢ μυρωδιά μεθ' σ' ἀμπέλια.
 Ἔλα μαζί μου σ' ἀγκαλιὰ ζεστή.
 Σκῦψε λιγάκι νὰ σὲ δῶ νάκούσω τῆ φωνούλα σου.
 Τ' ἄλεπουδάκια πιάστε μας μὴ μᾶς χαλοῦν τὰ κλή-
 [ματα].
 Ἔλα σ' ἀλήθεια, ἀγάπη μου,
 ποὺ τώρα σὲ ἀνθότοπους τὰ γιδοπρόβατά σου
 [σαλαγᾶς]

Ὅς ποὺ νὰ γείρ' ἡ μέρα
 καὶ νὰ σβύσουνε οἱ ζωγραφιᾶς
 ἀπὸ τὸ χῶμα, ποὺ βεργόλιγνες δοκιᾶς
 δλημερις κεντούσανε, νάρθηξ.
 Τὶς νύχτες ποὺ μονάχη μου κοιμοῦμαι σὲ ζητῶ,
 καὶ σὶδνειρό μου σ' ἀγκαλιάζω μὰ πετᾶς.
 Καὶ παίρνω γῆρο τῆ μεγάλη πολιτεία μας
 καὶ κρᾶζω σε τοῦ κάκου, δὲ μ' ἀκοῦς.
 Κ' οἱ νυχοφύλακες ποὺ μ' ἀπαντοῦν
 (ποὺ γύρους κάνουν ἄγρυπνοι κι αὐτοὶ)
 σὰ μ' ἐρωτοῦν θρηνῶ γιὰ σὲ
 καὶ προσπερνῶ ὡς ποὺ σ' εὐρίσκω
 καὶ σὲ παίρνω μὲ φιλιὰ καὶ φεύγουμε
 στὸ σπίτι μας στὸ φτωχικὸ τῆς μᾶννας μου.
 Ὁρκίζω σας κοπέλλες μου
 καὶ σὰ ζυρκάδια καὶ σταλάφια τὰ γοργὰ
 ἀφήστε με νὰ νείρωμαι τὸν ἀγαπητικὸ μου,
 μὴ μοῦ τονὲ διώγχετε ἀπὸ τὴν ὑπνοφαντασιά μου.

ΧΟΡΟΣ. Τί νᾶναι τοῦτο ποὺ ἀναβαίνει ἀπὸ τὴν ἔρημο

σὰ μιὰ κολόνα ἀπὸ καπνὸ ;
 Λογῆς λογῆς ἀπάνου του ἔχει εὐωδιᾶς
 καὶ σμύρνα καὶ ἀλόη καὶ μοσκολίβανο.
 Νά! τὸ κρεββάτι κάτου ἐκεῖ τοῦ Σολωμῶν
 ποὺ ἐξῆντα μαχητάδες δυνατοὶ
 στέκουν τριγύρω ὡς τὸ πρωτὶ
 μ' ὀλόγυμνα σπαθιά
 καὶ διώχνουνε βραχνάδες καὶ στοιχειά.
 Ἄσήμια εἶν' οἱ στῦλοι του
 καὶ τὸ προσκέφαλό του χρυσοκέντητο
 λάμπει πορφύρα πρὸς τὰ πόδια χαμηλὰ
 καὶ μέσα στρῶμα τοῦ ἀπλωσαν
 ἀγάπες τόσων κοριτσιῶν.
 Ἄς ἔρθῃ ὁ κόσμος γιὰ νὰ δῆ
 τοῦ βασιλιᾶ μας τὴν κορώνα
 καὶ τὸ προικὶ ποὺ τοῦδωσαν
 ἢ μάννα του στὸ γάμο του.

ΣΟΛΩΜΩΝ. Ὅλη γιὰ μένα εἶσαι ἄμορφη.

Πουλάκια, παιχνιδίζου τὰ ματάκια σου.

Ἡ κόμη σου δλοκάθαρη
 σὰν τὸ μαλλὶ τῶν κατσικιῶν
 ποὺ βόσκουν πάνου στὸ Γαλάδ.
 Ἄρνάκια κουρεμένα τὰ δοντάκια σου
 ποὺ βγαίνουν ἄσπρα ἀπὸ τὸ τσαῖ καθαρά
 δυὸ-δυὸ σὲ τάξη καὶ γραμμῆ.
 Κόκκινο σπάρτο τ' ἀχειλάκι σου,
 καὶ ὁ λαιμὸς σου πυργωμένος καὶ χτιστὸς
 ποὺ χίλιες πολεμίστρες τ' ἀνοιξες
 καὶ κεῖθε πολεμᾶς καὶ μὲ νικᾶς.
 Τὰ δυὸ βυζιά σου εἶν' ἐλαφάκια γέμελα
 ποὺ βόσκουνε σὰ κρῖνα.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Σὰν πάρ' ἡμέρα καὶ διαβοῦν
 ἀπὸ τῆς γῆς τὰ σκοτῆ
 θὲ νὰ πάω στὸ μυρωδάτο τὸ βουνό.

(σὰν ν' ἀκούη τώρα καὶ τὸν ἀγαπητικὸ τῆς, τὸ βο-
 σκό, νὰ τῆς μετράη τίς ἄμορφιές τῆς καὶ νὰ τῆς
 λέη :)

«Πεντάμορφη εἶσ' ἀγάπη μου,
 δίχως ψεγάδι, δίχως ἀσκημιά.
 Ἔλα Νεραῖδα τοῦ Λιβάνου ἐσὺ
 πέραν, νυφούλα μου, τὰ κορφοβούνια τοῦ Ἄερμῶν.
 Λιοντάρια καὶ παρδάλια μὴ σκιαχτῆς.
 Μὲ μιὰ ματιὰ σου μοῦ πληγώνεις τὴν καρδιά.
 Μὲ πλήγωσες, νυφούλα μου, ἀδερφοῦλα μου,
 μὲ τῶν μαλλιῶν σου τὴν πλεξούδα
 ποὺ σὰ λαιμὰ σου βόσκει μοναχή.
 Κουβάρι μὲς σὰ στήθια σου
 οἱ ἄμορφιές φωλιάσανε.
 Μοσκοβολάει ἡ φορεσιά σου.
 Ἄπὸ τὰ χεῖλη σου στάζει κερὶ
 καὶ κάτου ἀπὸ τῆ γλώσσα σου
 μέλι καὶ γάλ' ἀνάβρυσσε.
 Κλειστὸ κηπάρι γέννηκες
 καὶ κρύβεις τ' ἀκρίβη τ' ἀκριβὰ
 ζαχαροκάλαμο, κανέλλα, μοσσκοκάροδο.
 Φύσα Βοριᾶ, πάρε Νοτιᾶ
 καὶ κλόνισε τὸν κῆπο μου
 νὰ σκορπιστοῦν τὰ μῦρα του
 νὰ κεραιτῶ τὸ μέθυ τὸ βαρὺ τῆς ἡδονῆς».
 Ἔγὼ κοιμοῦμαι καὶ ὁ νοῦς μου εἶναι πρὸς σέ.
 Σὰ νὰ σὲ νοιώθω τώρα πρὸς τὴ θύρα μου
 καὶ σὰ νάκούω τὴ γνώριμη φωνή σου·
 «Ἐλ' ἀνοιξε, νυφούλα μου,
 ἀγάπη μου καλή, ἀθῶα περιστέρα μου.
 Ἔλ' ἀνοιξε κ' ἔχει δροσὰ
 ἐτούτ' ἢ νύχτα περισσή,
 καὶ τὰ μαλλιά μου γέμισαν σταλαματιές.
 — Εἶμαι γδυμνή, καλέ μου,
 τὰ πόδια μου ποὺ τὰπλυνα
 θὰ τὰ μολύνω ἂ σηκωθῶ».

Καὶ μ' ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ μὲ καλοῦσε
κ' ἔννοιωσα ἅπάνω μου τὸ βᾶρος του,
καὶ ξύπνησα, καὶ ρίχτηκα στὴν κλειδωνιά
ποῦ μύριζεν ἀκόμα ἀπὸ τὸ χέρι του
μὰ ἦσκιος εἶταν κ' ἔφυγε.

Καὶ σύρθηκα ἀπὸ πίσω του
κ' οἱ νυκτοφύλακες μ' ἀπάντησαν
καὶ μὲ τυράνησαν πολὺ.

Μοῦ πῆραν ἀπ' τὸν ὄμο τὸ δρεπάνι μου
καὶ πληγωμένη πρὸς τὰ κάστρα μ' ἄφισαν.

Ἄν τύχη, ἔσεῖς κοπέλλες μου,
καὶ βρῆτε τὴν ἀγάπη μου,
ὦ σᾶς ὀρκίζω πῆτε του
πόσο πονῶ καὶ λυόνω.

ΧΟΡΟΣ. Καὶ πῶς θὰ τὸν γνωρίσουμε, κοπέλλα μου,
[τὸν ἀγαπητικό σου,
Ἄπὸ τοὺς ἄλλους πλιότερο τί τάχα ἔχει καὶ μᾶς
[ὄρκισες;

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Εἶν' ἄσπρος ροδοκόκκινος
καὶ φαίνεται σὲ χίλιους νᾶν' ἀνάμεσα.
Τὸ κεφαλάκι του δοκιμασμένο μάλαμα.
Τῆς φοινικιάς εἶναι κλαδιὰ καὶ λάμπουν τὰ μαλ-
[λάκια του

σὰν τοῦ κοράκου τὸ φτερό.
Περιστεριῶν ματάκια εἶναι τὰ μάτια του
ὄγρα καὶ γυαλιστὰ σὰ δυὸ δαχτυλιδόπετρες.
Λουλούδια τ' ἀχειλάκια του
ποῦ ἀφίνουν σμύρνα σταλαχτὴ
κι ὁ οὐρανίσκος του φωλίτσα μελισσιοῦ.
Μαλαματένια δαχτυλίδια εἶναι τὰ χέρια του.
Ζαφεῖρι καὶ συντέφι πλουμιστὸ
κρεμᾶ καὶ σιγοπέφτει τᾶποκοῦλι του.
Ἔχει τοῦ Λίβανου τὸ εἶδει
κ' εἶναι σὰν κέδρο στὸ κορμί, ξεχωριστό.
Ὅλος μοῦ εἶν' ἀποθυμιὰ καὶ γλύκα.
Αὐτὴ ἴναι ἡ ἀγάπη μου, κοπέλλες μου.

ΧΟΡΟΣ. Καὶ ποῦθε λὲς νὰ τράβηξε
νὰ πάρουμε μαζὶ σου τὸ κατόπι του ;

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Πρὸς τὰ σπαρτὰ του πῆγε πρὸς τὴ
[στάνη του

πῶχει βοσκὴ καὶ κρινολοῦλουδα.

Ὡ τσομπανᾶκο μου δικὸς μόνο σὺ
καὶ μόνο ἐγὼ δική σου.

ΣΟΛΩΜΩΝ. Ὅλη γιὰ μένα εἶσαι ὄμορφη
ὄραία σὰν τὴν Ἱερουσαλήμ
καὶ φοβερὴ σὰν τὸ στρατὸ ποῦ πάει στὴ μάχη.
Ὡ γύρισε καὶ βλέπε με ἀκατάπαυτα.
Ἡ κόμη σου ὀλοκάβαρη
σὰν τὸ μαλλὶ τῶν κατσικιῶν
ποῦ βόσκουν πάνου στὸ Γαλάδ.
Ἄρνᾶκια κουρεμένα τὰ δοντάκια σου

ποῦ βγαίνουν ἀπ' τὸ τσαῖ καθαρὰ
δυὸ-δυὸ σὲ τάξη καὶ γραμμῆ.

Τὰ μαγουλάκια σου δυὸ κόκκινα
κομμάτια εἶναι ροδιοῦ
μὲς στὰ καρούλια τῶν μαλλιῶν σου.

Ἐξῆντα ἔχω βασιλισσες
κι ὀγδόντα παλλακίδες
καὶ κορίτσια ἓνα σωρὸ,
μὰ μιὰ εἶναι ἡ περιστέρα μου,
ἡ ἀμάλαγη, ἡ μοναχὴ τῆς μάννας της.
Σὲ μακαρίζουν οἱ βασιλισσες
καὶ σὲ παινοῦν οἱ κορασίδες κ' οἱ παλλακίδες.

ΧΟΡΟΣ. Ποιὰ εἶναι τούτη ποῦ προβάλλει σὰν αὐγὴ
σὰν τὸ φεγγάρι ντροπαλή,
σὰν ἥλιος ποῦ παντοῦ φεγγοβολᾷ,
περήφανη σὰν ταχτικὴ πολέμου ;

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Κατέβηκα στὸν τόπο ποῦ οἱ καρυδιὲς
[ἦσκιόνουνε

τὸ πράσινο χαλὶ τοῦ χορταριοῦ
νὰ δῶ τᾶμπέλι' ἂν ἀνθισαν καὶ οἱ ροδιές,
καὶ δίχως νὰ τὸ νοιώσω, μοῦδωσεν
ἡ ψυχὴ μου τὸν ἀγέρα καὶ τὴν ἀρχοντιὰ
τῶν ἀμαξιῶν τοῦ Ἄμιναδίβ.

ΧΟΡΟΣ. Γύρισε, Σουλαμίτι, γύρισε
γύρισε νὰ σὲ δοῦμε νὰ σὲ καμαρώσουμε.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Καὶ τί θὰ δῆτε σὲ μιὰ Σουλαμίτιδα ;

ΧΟΡΟΣ. Λυὸ ταμπουριῶν καμάρι.

Εἶναι τὸ διάβα σου ὄμορφο,
σ' ἔλαφροσέρνεις τὸ πασοῦμι σου.

Ὁ ἀφαλὸς σου σηκωτός,
στόμα δροσόλουστου σταμνιοῦ.

Εἶναι ἡ κοιλία σου θεμωνιά σταριοῦ
ποῦ δὲ σκορπᾷ γιατί ἔχει κρίνα γιὰ φραγὴ.
Στρογγυλεμένα τὰ μεριά σου καὶ καμαρωτὰ,
ἔργο σοφοῦ τεχνίτη.

Τὰ δυὸ βυζιά σου δυὸ ἐλαφάκια γέμελα.

Πύργος εἶν' ὁ λαιμὸς σου συντεφένιος.

Τῆς Ἑσεβῶν τῆς λίμνης στὰ ματάκια σου κρατεῖς.

Περήφανη εἶν' ἡ μύτη σου σὰν τὴ κορφοῦλα τοῦ
[Λιβάνου,

ποῦ τηρεῖ τὴ Δαμασκό.

Σὰν Κάριμηλο ψηλὰ

τὸ πλούσιο τὸ κεφάλι σου κρατεῖς,

καὶ τὰ χυμένα σου μαλλιά πορφύρα λὲς καὶ τᾶ-
[πλωσες

καὶ τύλιξες στὰ δίχτυα τους αἰχμάλωτο τὸ βασιλιά.

Εἶσαι ὄμορφη, λάχταριστὴ,
μονάχα γιὰ τὴν ἡδονὴ πλασμένη.

Ἔχεις τὸ ψῆλος φοινικιάς

κ' εἶναι τσαμπιὰ τὰ δυὸ βυζιά σου τσουκωτὰ.

ΣΟΛΩΜΩΝ. Κ' εἶπα νᾶνέβω στὸ περήφανο δεντρό,

νά φτάξω πρὸς τὸ ψῆλος του,
 νᾶχω θροφή μου τὰ βυζάκια σου
 κι ἀπ' τὴ μυτίτσα σου τὸ χνότο σου σὺν μήλου
 [μυρωδιά

κι ἀπὸ τὸν οὐρανίσκο σου
 σὺν τὸ κρασί πού χύνεται γλυκά.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Κ' ἴσα τραβᾶ πρὸς τὴν ἀγάπη μου,
 καὶ φέρνει γλυκοκοίμισμα καὶ παραμιλητό.
 Μόνο γιὰ κείνον εἶμαι.

Ἄστε με νὰ πάω καὶ καρτερεῖ.

Ἀγάπη μου, ἔλα στὰ χωράφια νὰ μὲ πιῆς
 νὰ κοιμηθοῦμε στὸ χωριό,
 καὶ τὴν αὐγούλα νὰ πετάξουμε
 μαζί κάτου στ' ἀμπέλια.

Ἐκεῖ φιλιὰ καὶ χάδια ἔχω γιὰ σέ.

Μυρίσανε τὰ ὑπνοβότανα
 καὶ κάθε καρπερὸ δεντρὶ
 μὲ τὴν καινούργια του στολίστηκε θροφή.
 Καὶ τὰ παλιὰ καὶ τὰ καινούργια δπωρικιά,
 γιὰ σέ φυλάγω, ἀγάπη μου.

Γιατὶ ἀδερφός μου νὰ μὴν εἶσαι
 καὶ τῆς μάννας μου τὸ γάλα νὰ μὴ βύζαινες
 σ' ὄλους μπροστὰ νὰ σ' ἀγκαλιάσω,
 ὅπου σ' εὐρῶ, καὶ νὰ σέ σύρω μὲ φιλιὰ
 στὸ φτωχικὸ τῆς μάννας μου,
 μὲ μυρωδάτο νὰ ποτίζω σε κρασί,
 μὲ τῶν ροδιῶν μου τὸ ζουμί,
 καὶ στὰ ξερβά σου νὰ στρωθῶ,
 καὶ νὰ μὲ σφίγγῃ τὸ δεξί σου σὲ ἀγκαλιά;
 Ὅρκιζω σας, κοπέλλες μου,
 ἀφήστε με νὰ νείρομαι τὸν ἀγαπητικὸ μου,
 ἀπὸ τὴν ὑπνοφαντασιά μου μὴ τὸν διώχετε.

ΠΟΙΗΤΗΣ. Ποιὰ εἶναι τούτη πού ἀνεβαίνει
 μὲ στολίδια λουλουδιῶν,
 γυρτὴ σ' ἀγαπημένην ἀγκαλιά;
 Ἐοὺ ἀπὸ μένα εἶδες τὸ φῶς,
 κάτου ἀπ' τὸν ἥσκιο τῆς μηλιάς.
 Ἐκεῖ σ' ἐκοιλοπόνησεν ἡ μάννα σου
 κ' ἐκείνη πού σ' ἐγέννησε, σ' ἐγέννησεν ἐκεῖ.
 Βάλε με τώρα στὴν καρδιά σου φυλαχτὸ
 καὶ κόλλα με στὸ μπράτσο σου βραχιόλι.
 Γιατὶ ναι κόλαση ἡ ἀγάπη,
 θάνατος φλόγα πού καίει,
 νερὰ νὰ τὴν ἐσβύσουν δὲν μποροῦν,
 οὔτε ποτάμια νὰ τὴν πνίξουν.
Μὲ βιδὸς δὲν ἀγοράζεται καὶ πλοῦτια ἡ ἀγάπη.
Μὲ τέτοια ὁποιος πάσκισε,
μπαίγνιο στὸ τέλος γέννηκε.
 Ἐχω κ' ἐγὼ ἀδερφή,

μικρούλ' ἀκόμα δίχως κᾶν βυζί·
 στὴν ὥρα της σὺν ἔρθῃ τί θὰ κάνουμε;
 Νᾶτανε κάστρο βίγλες θὰ τοῦ βάζουμε,
 νᾶτανε πόρτα θὰ τὴν ντύνουμε
 μὲ κέδρινο σανίδι.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Εἶμουνα κάστρο κ' εἶχα πύργους
 τὰ βυζιά μου ἐγώ.

Καὶ στάθηκα μπροστὰ του ἀπειραχτη
 σὺν νὰ μᾶς ἔδενε συνθήκη.

Εἶχεν ἀμπέλια ὁ Σολωμὼν στὸ Βαλχαμὼν
 καὶ τᾶδωσε σὲ τρυγητάδες,
 πού χίλια θὲ νὰ τοῦφερναν φλουριά γιὰ τὸν καρπό.
 Ἐμένα εἶναι δῶ τὰμπέλι μου!

Ἄς πάρῃ ὁ Σολωμὼν τὰ χίλια του!
 κ' οἱ τρυγητάδες τὰ διακόσα.

ΒΟΣΚΟΣ. Βασίλισσα τῶν λειβαδιῶν
 τᾶηδονολάλημά σου ὄλοι τ' ἄκουσαν,
 κᾶνε καὶ μένανε ν' ἀκούσω.

ΣΟΥΛΑΜΙΘ. Ἐλα, καλέ μου, ἀγαπημένε μου ἐσύ,
 γὰ φύγουμε μὲ γληγοράδα τοῦ ἀλαφιῶ
 στὰ μοσκομύριστα βουνά.

K. I. ΦΡΙΑΓΓΟΣ

Η ΛΕΟΝΩΡΑ

(TOY EGDAR POE)

Ἡ μετάφραση ἀφιερώνεται τοῦ φίλου
 μου *Ματζαράκη Κόκκινου*.

»Sub conservatione formae specificae
 salva anima». Raymond Sully.

Εἶναι ἡ γεννιά μου ἐμένα ξεχωριστὴ καὶ ξα-
 κουστὴ σὲ φαντασία καὶ σὲ αἴσθημα. Ὁ κόσμος μ' ἔ-
 χει βγάλει τρελλό· μὰ δὲν ξέρουμε ἀκόμα ἂν τρέλ-
 λα δὲν εἶναι ὁ πιὸ ψηλὸς καὶ θαυμαστὸς νοῦς — ἂν
 πολλὰ ἀπ' τὰ περιδόξαστα καὶ θαυμαστά — ἂν κάθε
 τι βαθὺ δὲ βγαίνει ἀπὸ ἀρρώστεια τῆς σκέψης —
 ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλληνε διάθεση τοῦ νοῦ πού
 εἶναι ὑπέροχη καὶ θεία, καὶ πού, γιὰ νὰ γίνῃ τέτοια,
 κOURάζεται, βέβαια, καὶ ξοδεύεται καὶ λιγοστεύει τὸ
 μυαλό. Ὅσοι δνειρεύονται τὴ μέρα νοιώθουν καὶ
 βλέπουνε πολλὰ πού δὲν τὰ ξέρουνε ὅσοι τὴ νύχτα
 μόνο νειρεύονται. Στὰ δράματά τους τὰ ἀχνὰ καὶ
 τὰ γλυκόλεπτα βλέπουν καὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς μέ-
 ρας οἱ δνειρεφτάδες, κι ἀνατριχιάζουνε, δταν ξυ-
 πνοῦνε, καὶ σιγοτρέμουνε θυμάμενοι πὼς εἶτανε στὴ
 θύρα τοῦ μεγάλου μυστικοῦ. Κάποτε μαθαίνουνε κι
 ἀπ' τὴ σοφία τοῦ καλοῦ λιγοστά· καὶ γιὰ τὸ κακὸ
 μαθαίνουνε, καὶ πιὸ πολλὰ. Τραβοῦνε, ὅσο ἀκυβέρ-
 νητα κι ἂν εἶναι, καὶ πάνε μέσα στὸν ἀπέραντο ὠ-
 κεανὸ τοῦ «ἀνέκφραστου φωτός» καὶ πάλε, σὺν τοῦς

τυχοδιώχτες τοῦ νισόμπεου γεωγράφου «aggressi sunt mave tenebrarum, quid in eo esset expugnatum».

Ἄς ποῦμε, τὸ λοιπόν, πὼς εἶμαι τρελλός. Ἐγὼ παραδέχομαι, τουλάχιστο, πὼς ἡ πνευματικὴ μου ὑπαρξὴ φανερώνεται σὲ οὐδὲ ξέχωρες κατάστασεις: Εἶναι δλοκάθαρος κι ἐλόλαμ-προς ὁ νοῦς μου, καὶ εἶμαι λογικὸς ἀναπισθιότητα, ἔταν στὸ νοῦ μου ἔχω τὰ πρῶτα μου χρόνια κι ἔταν τὴν πρώτη ἐποχὴ τῆς ζωῆς μου θυμοῦμαι. — Καὶ εἶναι σκοτεινιασμένος ὁ νοῦς μου, κι ἔλο ἀμφιβάλλω ὅσο γιὰ τὰ παρόντα καὶ τὰ ὑστερνὰ μου χρόνια τῆς δέφερης, τῆς πιὸ μεγάλης, περιόδου τοῦ εἶναι μου. Ὁ ἐστὶ, ἔ, τι θὰ ξιστορῶσῶ ἀπ' τὰ πρῶτα μου χρόνια, ἀπ' τὴν ἴστορία τῆς νιότης μου, πιστεψέ το κι ὁ, τι μπορεῖ νὰ δηγηθῶ γιὰ τὰ πιὸ ὑστερνὰ μου χρόνια, πιστεψέ το μονάχα ὅσο πρέπει ἢ μὴν τὸ πιστέθης καθόλου ἢ ἂν σοῦναι δύσκολο καὶ νὰ μὴν τὸ πιστέθης, τότε γίνου, ἀναγνώστη, Οἰδίποδας καὶ λύσε τὸ αἰνιγμά του.

Κεῖνη π' ἀγαποῦσα ὄντας νέος, καὶ πού γι' ἀφθινη εἰρηνικά, ἦσυχια καὶ καλοστέχαστα ρίχνω τῶρα στὸ χαρτί ἀφτὲς τίς ὑμῆσες, εἶτανε μοναχοκόρη — ἡ μοναριθὴ θυγατέρα τῆς ἀδερφῆς, τῆς μόνης, τῆς μάννας μου, πεθαμένης τῶρα καὶ χρόνια. Λεονώρα εἶτανε τόνομα τῆς ξαδέρφης μου. Καὶ ζούσαμε πάντα μαζί, κάτω ἀπὸ ἕνα τροπικὸ ἥλιο, στὸν κάμπο τοῦ πολύχρωμου χορταριοῦ. Κανεὶς ποτὲς ἀνοδηγητος δὲν ἦρθε σὲ κείνο τὸν κάμπο, γιὰ τὸν κάμπος μας βρισκότανε μακριὰ πολὺ, ἀνάμεσα σ' ἀρίφνητα γιγαντένια ἀψηλώματα πού σὰ νὰ κρέμονταν γύρω του, κ' ἐξέχαν γύρω του, διώχοντας ἔτσι μακριὰ τὸ φῶς ἀπ' τίς πιὸ γλυκειές του γωνιές καὶ φυλλωσιές. Παραδρόμι κανένα, γιὰ μονοπάτι, δὲν εἶτανε στὴ γειτονιά μας, καὶ γιὰ νὰ πᾶς στὸ φτυχισμένο μας τὸ σπίτι, χρειάζονταν πρὶν νὰ σπρώξῃς μὲ δύναμη τὸ φύλλωμα πολλῶν δασόδεντρων κι ἀκαρδα νὰ γκρεμισθῆς κατομμύρια λουλούδια μυρωδάτα στὴ δόξα τους. Ἔτσι ζούσαμε, χωρὶς νὰ ξέροῦμε τίποτε γιὰ τὸν κόσμο τὸν ἄλλον, ποῦτανε δὲξω ἀπ' τὸν κάμπο μας — ἐγὼ, κ' ἡ ξαδέρφη μου, κ' ἡ μητέρα τῆς.

Ἀπ' τοὺς σκοτεινοὺς τόπους, πέρα ἀπ' τὰ βουνὰ ποῦτανε στὴν πάνου ἀκρὴ τοῦ κακοφραγμένου ὑποστατικού μας, φιδουκλούσε πρὸς τὰ κάτω ἕνα στενόδαθο ποτάμι, λαμπερὸ πολὺ καὶ λαμπερώτερο ἀπ' τὸ κάθε τις ἐξὸν ἀπ' τὰ μάτια τῆς Λεονώρας καὶ, κλωθογυρνώντας κρυφὰ-κρυφὰ καὶ σὰν κλεφτάτα σὲ δρόμους πολύτροπους, τραβοῦσε τὸ δρόμο του κάτω, κατὰ μάκρος, μέσα σ' ἕνα ἡσικερὸ στένωμα, ἀνάμεσα σὲ λόφους σκοτεινότερους παρὰ κείνοι ποῦτανε ἡ πηγὴ του. Τὸ λέγαμε «τὸ Ποτάμι τῆς Σιγαλιᾶς» γιὰ τὸ ἔτσι μᾶς φαίνονταν τὸ τρέξιμό του — σὰ νὰ σκόρπιζε γύρω σιγασιὰ.

Μουρμούρισμα δὲν ἔβγαине κανένα ἀπ' τὴν κοίτη του, καὶ σίρνονταν στὸ δρόμο του ἔτσι ἀπαλὰ ὥστε τὰ μαργαριταρένια τὰ πετράδια πού μ' ἀγάπη τὰ κοιτάζαμε πάντα, βαθιὰ μέσα στὸ στήθος του, δὲ βαρισάλεθαν καθόλου, μὰ κοίτονταν ἀκίνητα φχαριστημένα, στὸν τόπο του τὸν πρῶτο τὸ καθένα, ἀναδίνοντας ἔτσι τὴν τρισόμορφὴ τους λάμψη γιὰ

πάντα. Τὸ περιθώριο τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῶν παραποταμιῶνε ποῦτανε πολλὰ καὶ θαμπωτικά καὶ πού λαφρότρεχαν πολύτροπα μέσα στὸ κανάλι του, δπως καὶ τάλανια πού ἀπλώνονταν ἀπ' τὸ περιθώριο μακριὰ, ὡς μέσα στὰ βάθια κάθε ρυακιοῦ, ὡς στὴ φωλιά τῶν πετραδιῶν στὸν πάτο — ἔλα κείνα τὰ γλυκὸθωρα σημάδια, ἔλοι κείνοι οἱ τόποι πού στὴν ὄψη τους τόσο γλυκὰ κι ἀναγαλλιαστικά ἔπαιζε τὸ λαφάκι, τὸ χαμόγελο — ὄλες κείες οἱ ὁμορφιές, κι ἄλλο τόσο κι ἀλάκαιρη ἢ ἀπανωσιὰ τοῦ κάμπου μας, ἀπ' τὸν ποταμὸ ὡς τὰ βουνὰ πού τὸν περιζώνανε, εἶτανε ἔλα στρωμένα μ' ἀπαλὸ καὶ πράσινο χορταράκι, πυκνὸ, κοντὸ, ἴσιο καὶ βανιλλο-μυρωδάτο, καὶ τόσο ραντισμένο πέρα ὡς πέρα μὲ τὰ κίτρινα ματζουδάκια, μὲ τὰ σπυρολούλουδα, τίς μαργαριτέες, μὲ τοὺς βυσσινιοὺς μενεξέδες, καὶ μὲ τίς βαθιοκόκκινες σαρδόνες, πού ἡ ἀνέκφραστη ὁμορφιά τους μιλοῦσε στὶς καρδιές μας, μὲ λόγια φωναχτερά καὶ ἡχερά, γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Καὶ δῶ καὶ κει, σὲ λογκάδια, γύρω σ' ἀφτὸ τὸ χορτάρι, σὰν ἔρημος ὄνειρων, ὑψώνονταν φανταστικά δέντρα πού οἱ ψηλόψηλοι κυρμοὶ τους δὲν ἔστεκαν δλόρτοι, μὰ γέρνανε μὲ χάρη κατὰ τὸ φῶς πού ἔπεφτε τὸ μεσημέρι στὸ κέντρο μέσα τοῦ κάμπου. Ἡ φλούδα τους εἶτανε κουκουδιασμένη μὲ ζωηρὴ λάψη ποῦτανε ἄλλοτες λάψη ἀθηνιοῦ κι ἄλλοτες λαμπεράδα ἀσημιοῦ κι εἶτανε βελουδένια, ἀπαλή, κι ἀπαλωτέρη ἀπ' τὸ κάθε τις, μὰ ὄχι κι ἀπ' τὰ ροδόθωρα μάγουλα τῆς Λεονώρας. Καὶ βλέποντας τὴν δλόλαμπερη πρασινάδα ποῦχανε τὰ μεγάλα τους τὰ φύλλα πού ἀπλώνονταν ἀπ' τίς κορφές τους σὲ μακριές καὶ τρεμουλιαστὲς γραμμές, παίζοντας μὲ τοὺς Ζέφυρους, φαντάζονταν κανεὶς πὼς ἔδλεπε γιγαντένια φῖδια τῆς Συρίας νὰ προσφέρουνε σέβας στὸν κυρίαρχο τους τὸν Ἥλιο.

Χεροπιαστοί, μέσα σ' ἀφτὸ τὸν κάμπο, δεκαπέντε δλόκληρα χρόνια, γυρίζαμε ἐγὼ κ' ἡ Λεονώρα πρὶ στὴν καρδιά μας νὰ νοιώσουμε τὴν ἀγάπη. Κ' εἶτανε ἕνα βράδι, στὶς μέρες ποῦκλινε κείνη τὰ δεκαπέντε κ' ἐγὼ τὰ εἰκοσὶ μου τὰ χρόνια, πού καθήσαμε δεμένοι σφιχτά, καὶ κλειδωμένοι στὴν ἀγκαλιὰ ἀφτῆ τῆ δική μου κ' ἐγὼ στὴ δική τῆς, κάτω ἀπ' τὰ δέντρα κείνα ποῦμαζαν σὰ φῖδια καὶ βλέπαμε μέσα στὰ νερά τοῦ Ποταμοῦ τῆς Σιγαλιᾶς...

Μιλιά καμμιὰ δὲν εἶπαμε δλη κείνη τὴ γλυκειὰ βραδιά, κι ἀκόμα καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὰ λόγια μας λίγα καὶ τρεμουλιαστά, καὶ δειλά. Εἶχαμε σύρει τὸν ἔρωτα μὲς στὶς καρδιές μας ἀπὸ κείν τὸ κῦμα, καὶ νοιώθαμε πιὰ πὼς εἶχε ξυπνήσει μέσα μας ὁ ἔρωτας τίς φλογερὲς ψυχές τῶν πατεράδω μας. Τὰ αἰσθήματα ποῦχανε, γιὰ χρόνια πολλὰ, σθῆσει στὴν ψυχὴ μας, ἦρθαν φουσκωτά, καὶ δυνατά, κι ὀρμητικά μαζί μὲ τὴ φαντασία πού καὶ σ' ἀφτῆ ξεχωριστοὶ εἶτανε οἱ προγόνοι μας, καὶ μαζί φουσήξαν τὴ μακαριότητα μέσα στὸν κάμπο τοῦ πολύχρωμου χορταριοῦ.

Ὅλα ἀλλάξανε. Παράξενα, χιλιόχρωμα, διαμαντόχρωμα λουλούδια, σὰν ἄστρα, φύτρωσαν γύρω μας καὶ καταπλημμύρησαν τὰ δέντρα πού ποτὲ ὡς τότε δὲν εἶχαν ἄνθια. Τὰ χρώματα τοῦ πράσι-

νου κοιλιμοῦ βαθαίνανε· κι ἔταν, μιὰ κατόπι στὴν ἄλληνε, οἱ μαργαρίτες μαραίνονταν, φυτρώνανε στὸν τόπο τους ἀπὸ δέκα-δέκα οἱ βαθιοκόκκινες σαρδόνες. Καὶ νοιώσαμε γύρω μας ζωὴ.

Ὁ ἀψηλὸς φλαμίντζος (*), ἀγνωστος ὡς τότε, μαζί του κι ἔλα τὰ πρόσχαρα καὶ γλυκοκέλαδα πουλιά, καμάρωνε τὸ βυσινιακό του φτέρωμα μπροστά μας. Τὰ χρυσοασημένια ψάρια συνοσυργιανίζανε κι ἀφτὰ στὸν ποταμό, πού ἀπ' τὴν ἀγκαλιά του σιγά-σιγά γλυκόδωγαινε ἕνα μουρμουρητό, πού φούσκωνε καὶ δυνάμωνε, κι ἀπλώνονταν, καὶ γίνονταν μιὰ μελωδία πιδ θεία κι ἀπὸ τὴ μελωδία τῆς ἄρπας τοῦ Αἰόλου καὶ πιδ γλυκεῖα ἀπ' τὸ κάθε τις ἔξον ἀπὸ τὴ φωνούλα τῆς Λεονώρας. Τώρα κ' ἕνα σύγγνερο θεόρατο πού πολλὸν καιρὸ τὸ βλέπαμε κατὰ τὸν Ἑσπερο, ἐπλεξε κι ἀφτὸ ἀπὸ κεῖ, δλόλαμπρο, κι δλόφωτο κι δλόχρσο καὶ κατασταλάζοντας ἤσουχα πάνουθέ μας, χαμήλωνε μέρα με τὴν ἡμέρα, ὅσο πού οἱ ἄκρες του ἀκουμπήσανε πάνου στὶς κορφές τῶ βουνῶνε, ὄχι μάθρες πιά, μὲ μεγαλόπρεπες, καὶ μᾶς ἔκλεισε ἔτσι σὰ γιὰ πάντα, μέσα σὲ μιὰ μαγική φυλακὴ Μεγαλοσύνης καὶ Δόξας.

Ἡ ἄμορφιὰ τῆς Λεονώρας μου εἶτανε σὰν τοῦ Σεραφεῖμ. Κ' εἶτανε ἡ Λεονώρα μου γλυκὸ ἕνα κοριτσάκι κι ἀθῶο σὰν τὴ λίγη τὴ ζωὴ πού ἔζησε συναμεταξὺ στὰ λουλούδια. Μ' ἀγάπη θερμὴ εἶτανε κατὰμεστη ἡ καρδιά της, καὶ με καμμιά πονηράδα ποτές δὲν ψεφτόδειχνε τὸ αἰσθημά της.

Μαζὶ γλυκὰ μιλούσαμε γιὰ τοὺς καημοὺς μας καὶ γιὰ τῆς ἀγάπης τὴ δύναμη, καὶ μαζί περπατώντας στὸν κάμπο τοῦ πολύχρωμου χορταριῶ, λέγαμε γιὰ τίς πολλὲς ἀλλαγές πού γίνανε τελεφταία στὰ γύρω μας.

Στερνά, ἀφοῦ μοῦπε μιὰ μέρα, με δάκρυα πικρὰ στὰ μάτια, γιὰ τὴν τελεφταία, τὴ λυπητερὴ τὴν ἀλλαγὴ πού πρέπει νὰ γίνεται στὴν ἀνθρωπότητα, στὸ ἔξῃς μιλοῦσε μονάχα γι' ἀφτὸ τὸ ζήτημα πάνου σ' ἀφτὸ μόνο τὸ λυπητερὸ τὸ θέμα, ρίχνοντάς το σὲ κάθε μας κουβέντα, ὅπως στὶς ραψωδιές τοῦ Schiraz, οἱ ἴδιες μορφές καὶ εἰκόνες παρουσιάζονται, ξανά καὶ ξανά, σὲ κάθε ἐντυπωτικὴ παραλλαγὴ τῆς φράσης. Σκέφτηκε κ' ἔννοιωσε πὼς εἶτανε τὸ χέρι τοῦ χάρου πάνου στὸ στήθος της— πὼς, σὰν τὸ ἐφήμερο, εἶτανε πλασμένη κείνη ἄμορφη καὶ πεντάμορφη μόνο γιὰ νὰ πεθάνη. Κι ὁ τάφος τὴν ἐτρόμαξε γιὰ ἕνα μόνο λόγο πού μοῦ τὸν ξεμυστηρέφτηκε κι ἀφτόνε ἕνα ἀπόγιομα, ὅταν γιὰ ὕπνο τοιμαζότανε ἡ μέρα, σουρούπωμα, πάνου στὶς ὄχτες τοῦ Ποταμοῦ τῆς Σιγαλιᾶς. Λυπότανε πολὺ ὅταν συλλογίζονταν πὼς, ἅμα τὴν παράχωνα μέσα στὸν κάμπο, θᾶφίνα τότε τὸν ἄμορφο τὸν κάμπο καὶ θᾶφεβγα γιὰ πάντα, δίνοντας ἔτσι τὴν ἀγάπη μου, πούτανε τόσο δική της τώρα, σὲ κάποια ἀλλὴ κόρη τοῦ κόσμου τοῦ καθημερινοῦ καὶ τοῦ πολύδοου. Κ' ἐγὼ ριχνόμουνά συχνὰ στὰ πόδια τῆς Λεονώρας κι

(*) Ἕνα πουλὶ με πόδια μακριὰ πολὺ, καὶ με μούρη γυριστὴ, πρὸς τὰ κάτου, σὰ νᾶναι σπασμένη. Τὸ χρῶμα του κόκκινο ἢ κεραμιδί. Βρίσκεται καὶ στὴν Ἑβρώπη. Τὸνομά του στὴν ἐπιστὴμη Φοινικόπτερο.

ὀρμιζόμουνε σ' ἀφτὴνε καὶ στὸ Θεό μου, πὼς δὲ θὰν ἔσιμγα μ' ἄλλην καμμιά ποτές, πὼς δὲ θὰ παντρεθόμουνε καμμιά στὴ ζωὴ μου θυγατέρα τῆς γῆς— πὼς εἶταν ἀδύνατο νὰ τὴν ξεχάσω τόσο ἀναντρα, κι ἀναντρα τόσο νὰ τὴ λησμονήσω τὴν ἀγάπη της, πού ἔτσι ἀφτόνα μοῦ τὴν ἔδωσε καὶ πού μ' ἀφτὴνε τόσο φτυχιμένο μ' ἔκανε. Κ' ἔκραζα τὸ Θεό μου, κ' ἔκραζα τὸν πατέρα τοῦ κόσμου ἔλου ὡς μάρτυρα στὸν ὄρκο μου τὸν ἱερόπρεπο. Κ' ἡ κατὰρα πού πικαλιόμουνε εἶτανε μεγάλη κατὰρα καὶ τρομερὴ πολὺ!... Τὰ μάτια μου τῆς Λεονώρας μου τὰ λαμπρά, σὰν ἄκουγε τὰ λόγια μου, γινόντανε λαμπρότερα. Κι ἀναστενάζε σὰ νὰ λάφρωνε τὸ στήθος της ἀπὸ κανένα βάρος πολὺ πλακόφυχο καὶ σὰ θανατικό. Κ' ἔτρεμε ἡ γλυκεῖα μου ἡ κορούλα, καὶ θρηνοῦσε πικρὰ καὶ παραδέχτηκε τὸν ὄρκο μου καὶ τὸν πίστεψε — γιατί πὼς ἄλλοιῶς μπορούσε νὰ κάνη ἕνα παιδάκι; — κ' ἔτσι ξελάφρωσε, καὶ σὰν πιδ ἤσουχο νᾶνοιωσε τὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου. Καὶ μοῦπε, σὲ λίγες μέρες ἀπὸ τότε, ὅταν ἀγγελικὰ ξεψυχοῦσε, μοῦπε πὼς γιὰ ἕπιεκανα γιὰ τὴν ψυχὴ της, ἀφτὴ θὰ με κοιτοῦσε καὶ θὰ φρόντιζε γιὰ μένα, καὶ ἂ μπορούσε, καὶ θὰ φανερόνταν μπροστά μου κάποτε τίς νυχτιές. Μ' ἂν τοῦτο νὰ τὸ κάνουνε δὲ μπορούνε καὶ δὲν ἔχουνε τὴ δύναμη, τοῦ Παραδείσου οἱ ψυχές, τότε μοῦπε, θάναι γύρω μου τὸ πνεῦμα της κ' ἐγὼ δὲ θὰ τὸ νοιώθω τότε θὰ συχναναστενάξῃ πάνου μου μέσα στὸ ἀέρι τὸ βραδινό, ἢ θὰ γεμίζῃ τὸν ἀέρα πού θάνασαινω με χᾶδια καὶ με μυρωδιές ἀπ' τὰ θυμιατὰ τῶν ἀγγέλων. Καὶ μ' ἀφτὰ τὰ λόγια στὰ χεῖλια της πάνου τέλειωσε ἡ Λεονώρα μου τὴ ζωὴ της, βάζοντας ἔτσι ἕνα τέλος στὴν πρώτη ἐποχὴ τῆς δικῆς μου.

Ὡς ἔδω τάπα καλὰ κι ἀληθινά. Μὰ τώρα πού περνῶ πιά τὸ φράχτη τῶν πρώτων μου χρόνων, ὡς τὸ θάνατο τῆς καλῆς μου, κι ἀρχίζω τὴ δέφτερη ἐποχὴ τῆς ὑπαρξῆς μου, τώρα νοιώθω μιὰ πυκνότητα μαβρόλια νὰ μαζέζεται γύρω μου καὶ νὰ σκοτεινιάζῃ τὸ νοῦ μου, καὶ τώρα, νά! δὲν ξέρω ἂν ὅσα λέγω εἶναι ἀληθινά. Τώρα ὑποψιάζομαι... Μὰ ἂς τραβήξω μπρός. — Βαριὰ-βαριὰ σέρνονταν καὶ περνοῦσαν τὰ χρόνια, κ' ἐγὼ ἀκόμα μέσα στὸν κάμπο τοῦ πολύχρωμου χορταριῶ ζούσα. Καὶ ξαναλλάξαν ἔλα μέσα στὸν κάμπο. Τὰ διαμαντόχρωμα κι ἀστρόμορφα λουλούδια ἔλα μαραθῆκαν καὶ χαθῆκαν ἀπ' τὰ δέντρα. Πᾶν τὰ χρῶματα τοῦ πράσινου κοιλιμοῦ σώριασαν κάτου καὶ πᾶν ὄλες, μιὰ-μιὰ, οἱ βαθιοκόκκινες σαρδόνες. Καὶ φύτρωσαν στὸν τόπο τους κάτι σὰ μάτια μενεξέδες, μὰ κι ἀφτοὶ ἀνήσυχα μαραίνονταν κ' εἶταν πάντα παραφορτωμένοι ἀπὸ ὄροσιὰ. Καὶ ἡ ζωὴ ἀπὸ γύρω μας πάει κι ἀφτὴ. Ἐπαψε πιά ὁ φλαμίντζος νὰ καμαρώνῃ τὰ βυσινιακό του τὰ πούπουλα μπροστά μας, κ' ἔφυγε με λύπη ἀπ' τὸν κάμπο καὶ τραβήχτηκε στὰ κορφοβούνια πάνου, μαζί του κι ἔλα τὰ πρόσκαιρα καὶ γλυκοκέλαδα πουλιά. Καὶ τὰ χρυσοασημένια ψάρια πάτωσαν κάτου, βαθιά, στὴν ἀγκαλιά τοῦ ποταμοῦ, κ' ἔφυγαν μακριὰ καὶ δὲ στολιζανε πιά τὸν ποταμό. Ἡ γανουριστικὴ μελωδία πούτανε πιδ ἀπαλὴ κι ἀπὸ τὸ τραγοῦδι τῆς ἄρπας τοῦ Αἰόλου, καὶ πιδ θεία

ἀπ' ὅλα ἐξὲν ἀπ' τῆ φωνῆ τῆς Λεονώρας, σκορπίστηκε κι ἀφτῆ, λίγο λίγο κ' ἔγινε μουρμουρίσμα χαμηλό κι ἀπόμακρο, ὡς πού χάθηκε δλότελα κι ξαναβασίλεψε τὸ τρίζιμο τοῦ ποταμοῦ μὲ τὴν ἱερῆ του σιγασιά. Κκι στερνά κκι τὸ θεόρατο τὸ σύγνεφο ξανασηκώθηκε, κκι, ἀφίνοντας τις κορφές τῶ βουνῶνε στὴν παλιά τους τῆ μαβρίλα, τράδηξε πάλε κκι στάθηκε κατὰ τὸν Ἔσπερο, κκι χάθηκε ἔτσι κι ὀλη του ἡ χρυσάδα κ' ἡ λαμπρότη ἀπὸ τὸν κάμπο τοῦ πολύχρωμου χορταριοῦ.

Τῆς Λεονώρας ὡς τόσο οἱ ὑπόσχεσες δὲν ξεαστήκαν, γιατί τοὺς ἤχους πού βγαίνανε ἀπ' τὸ θυμιασμα τῶν Ἀγγέλων τοὺς ἀκούγα συχνά κκι μοσιές κκι λιθάνια ἔπλεαν πάντα μέσα στὸν κάμπο κκι κάποτε, σ' ὄρες μοναξιάς, ὅταν βρια χτυποῦσε ἡ καρδιά μου, τὸ ἀέρι πού ἔλυζε τὸ μέτωπό μου τῶνοιωθα φορτωμένο ἀπὸ γλυκόλαφρα στενάγματα κ' ἔνοιωθα συχνά κκι κρυφά κκι ἀξεχώριστα μουρμουρίσματα νὰ τριγυρίζουν μέσα στῆς νύχτας τὸν ἀέρα κκι μιὰ φορά — ἄχ! μὲ μιὰ φορά μονάχα! — χείλια γλυκά, χείλια πνευματικά μὲ ζῦπνησαν ἀπὸ ὕπνο βαρὺ σὰ θάνατο. Τότε στὰ χείλη μου ἔνοιωσα φιλημα.... Μὰ στὴν καρδιά μου μέσα κάποιον μέρος εἶτανε ἄδειο, κκι τᾶδειο κέινο οὔτε ἔτσι νὰ γέμισῃ δυνατὸ δὲν εἶταν. Ἦθελα κκι ποθοῦσα τὴν ἀγάπη πού ἔτσι πολλῆ τὴν εἶχα πρὶν. Στερνά ὁ κάμπος ἄρχισε νὰ μοῦ γίνεται σὰ μισητός, κκι μὲ πίκραινε τώρα ὁ κάμπος κκι μὲ λυποῦσε κάθε πού συλλογιζόμουνε τῆ Λεονώρα κκι τῆ Λεονώρα στὴν καρδιά μου τὴν εἶχα πάντα. Κ' εἶπα νὰ φύγω. Κ' ἔφυγα. Πῆγα στὸν κόσμο τὸν πολυτάραχο κκι τὸ μάταιο, σ' ἀφτόνε μέσα νὰ ζήσω.....

Βρέθηκα σὲ μιὰ παράξενη πολιτεία σ' ἕναν τόπο πού τὸ κάθε τι γύρω μου σὰ νὰ μὴν ἔκανε ἄλλη δουλειά παρὰ προσπάθειε μὲ κάθε τρόπο νὰ διώξῃ ἀπ' τῆ μνήμη μου τὰ γλυκά μου τὰ ὀνειράτα πού τόσο καιρὸ τὰ ὀνειρεδόμουνε στὸν κάμπο τοῦ πολύχρωμου χορταριοῦ. Οἱ πομπές κκι τὰ πανηγύρια, τὸ τρελλοχτύπημα τῶν τουφεκιῶν, οἱ λογῆς-λογῆς παράτες κκι γιορτές, κκι ἡ δλόλαμπρη ὀμορφιά τῆς γυναίκας, ζαλίσαν κκι μεθῆσανε τὸ νοῦ μου. Μὰ κκι μ' εἶλα ἀφτά δὲν ξεχνούσε ἡ ψυχῆ μου τοὺς ὀρκους τῆς κκι τᾶεράκι: τὸ ἀπαλό, κκι οἱ στεναγμοὶ κκι τὰ λιθάνια κ' οἱ μοσιές, σ' ὄρες ἤσυχες τῆ νύχτας, δὲν πάσαν νὰ μοῦ λένε πῶς εἶτανε γύρω μου κκι σιμά μου, ἡ Λεονώρα μου.

Ξαφνικά ὀμως λείψανε τὰ στενάγματα κκι ὁ ἦχος τῶν θυμιατῶνε, κκι σκοτείνισσε ὀλος ὁ κόσμος γύρω μου κκι ζαλισμένος κκι σὰ χαμένος ἔμεινα μέσα σὲ σκέψες κακές κκι σὲ πειρασμούς πολλούς. Γιατί μιὰ κόρη ἀπὸ τὰ ξένα, ἀπὸ ἕναν τόπο πολὺ μακρινὸ ἤρθε στὴν ἀβλή τοῦ βασιλιά πού περτεῦσα. Μιὰ κόρη πού στὴν ὀμορφιά τῆς ἡ ψέφτρα ἡ καρδιά μου παραδόθηκε μονομιᾶς — πού μπροστά τῆς ἔσκυφα χωρὶς καμμιά δυσκολία, κκι τὴν ἀγάπησα θερμά κκι τὴν ἐλάτρεψα. Τ' εἶτανε, ἀλήθεια, ἡ ἀγάπη πού ἔθρεψα στὴν νιά τοῦ κάμπου μπροστά σὲ πάθος κκι στὴ ζέστη κκι στὴν τρέλλα, μπροστά στὴ

λατρεία κκι σὲ τὰ δάκρυα πού ἔχουσα σὲ τὰ πόδια μπρὸς τῆς αἰθερένιας Ἐρμεγκράντας; Ὡ! εἶτανε ἄγγελος κκι σεραφεῖμ ἡ Ἐρμεγκράντα μου! κ' εἶτανε λάμψη ὀλη κκι ζωή. Ὡ! πόσο θεία εἶτανε ἡ Ἐρμεγκράντα! Κκι ὅταν ἔδλεπα βαθιά μέσα σὲ μαχμουρλίδικά τῆς τὰ μάτια — Ὡ! εἶταν ὀνειρο! — ἀφτῆ μόνο συλλογιζόμουν κ' εἶχα σὲ τὸ νοῦ μου ἀφτῆ μονάχα.

Παντρέφτηκα — δὲν ἐφοδήθηκα τὴν κατάρρα μου, τὸν ὀρκο μου δὲν τότε τρέμαξα. Κκι δὲ μὲ βρήκε ἡ κατάρρα. Κκι μιὰ φορά, μὰ μιὰ φορά ξανά, στὴ σιγασιά μέσα τῆς νύχτας, ἔταν γλυκά κοιμόμουνε στὴ νυφικῆ μου κλίνη, ἔνοιωσα τοὺς γλυκόλαφρους στεναγμούς, πού μ' εἶχαν παρατήσει καιρὸ πρὶν, κκι πούτανε τώρα σὰ μιὰ γλυκειά κκι γνωστή μου φωνῆ πού μοῦπε: «Κοιμοῦ ἤσυχ κκι — γιατί ἡ ἀγάπη βασιλέει, κκι ἀφτῆ ἔτσι τὸ θέλει — τι μὲ τὴν Ἐρμεγκράντα στὴ σπλαχνικῆ κκι τὴν πονετικῆ σου τὴν καρδιά σχωρνεῖσαι γιὰ τοὺς ὀρκους σου στὴ Λεονώρα κκι τὸ γιατί θε νὰ τὸ μάθης σὲ ὀβάνια».

Σωζόπολη 12 VIII 911

ΣΤΑΒΡΟΣ ΜΑΒΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ

ΟΙ ΘΛΙΜΜΕΝΟΙ

...O ces feuilles qui tombent
Et tombent ;
Et cette pluie à l' infini
Et puis ce cri, ce cri
Toujours le même, dans mon âme!
(Émile Verhaeren)

... Ἐγὼ
Μοναχὸς σὲ τὸ Δρόμο. —
Πῶς συντύχημε; Δὲν ξέρω.
Κκι τὸ γιατί — δὲν ξέρω...
Οἱ Ἄλλοι πᾶνε,
Οἱ Ἄλλοι χάνουνται κκι πᾶνε
Ὡρα πρὸς ὄρα χάνουνται
Ὡσάν τὰ ρόδα
(Τὰ ρόδα ὀποῦ σκορπᾶνε...)
Ἐγὼ μόνος Ἀσάλευτος,
Ὁ Πιστός κκι ὁ Ἀσάλευτος
Κκι μοναχὸς σὲ τὸ Δρόμο,
Κ' ἡ ψυχῆ μου ὀλο κκιμὸ
Κκι ὀλο πικρὸν τρόμο.
(Ποῦ πᾶω; ποῦθε εἶμαι; σὲ ποῖο δρόμο;)....

Ἐγὼ
 Στὴν παράμερη τῆ Στρατά.
 Οἱ ἄλλοι πᾶνε,
 Οἱ ἄλλοι χάνονται καὶ πᾶνε,
 Κ' εἴμ' Ἐγὼ μονάχος·
 Ὁ πόθος μου ἄλικος σὰ ρῶδι,
 Ρῶδι μεστωμένο
 Καὶ ρῶδι τὸ μισανοιχτό,
 Κι' ὅπου κι' ἂν πατάω τὸ πόδι
 Ἡ Πέτρα κι' ὁ πλατύς ὁ Βράχος.
 Κι' ἄνασταίνω Σε, Ὁμορφιά,
 Ποῦ σὰ βαρειά χῶματα
 Ἐκπάλιον καιρὸ ἐξεχάστης,
 — Τῶν Εἰδώλων Συντριφτῆς Ἐγὼ
 Καὶ τῶν Εἰδώλων Πλάστης...

Ἐκπάλιον,
 Πάνου ἀπ' ὄλα: «κ' Ἐγὼ εἶμαι τὸ χερᾶκι,
 Τὸ καλομίλητο χερᾶκι
 Ὅπου ἀγκαλιάζει ἀδερφικὰ τὰ χροῖνα
 Κ' Ἐγὼ μόνο, Ἐγὼ
 Μόνο ξέρω μὲς στὰ κλώνια
 Τὸ τί λέει καὶ τ' ἀγεράκι...
 Τὸ τί λένε τὰ πουλάκια,
 Καὶ τ' ἀσπριδερὸ φεγγάρι
 Ποῦ τὰ δίνει,
 Τὰ μελένια τὰ φιλάκι
 Ποῦ τὰ δίνει
 Ἐγὼ τὸ ξέρω — ποῦ τὰ δίνει
 (Κι' ὅμως εἶναι μιὰν Ὀδύνη
 Στὰ δικὰ μου τ' ἀχειλάκια...)

Ἐγὼ
 Μοναχὸς στὸ δρόμο. —
 Πῶς συντύχαμε; Δὲν ξέρω
 Καὶ τὸ γιατί — δὲν ξέρω...
 Οἱ ἄλλοι πᾶνε,
 Οἱ ἄλλοι χάνονται καὶ πᾶνε·
 Ὡρα πρὸς ὦρα χάνονται
 Ὡσὰν τὰ ρόδα
 (Τὰ ρόδα ὅπου σκορπᾶνε...)
 Ἐγὼ μόνος Ἀσάλευτος,
 Μὲ τὰ μάτια τ' ἀνοιχτά
 Ποῦ ἀλαργινὰ κυττᾶνε·
 (Ἐγὼ
 Στὴν παράμερη τῆ Στρατά
 Μοναχὸς μου. — Οἱ ἄλλοι πᾶνε...)

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΑΔΙΑΠΘΙΩΤΗΣ

ΑΝΟΙΞΗ

Νὰ ζῆ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῆ; Ποιὸς ἔχει
 Νὰ τὸ κρίνη; Εἶγ' ἄχαρη ἢ Ζωὴ κ' ἔχει
 Πολλὰ τὰ πάθια. Ἄφρονη πίκρια βρέχει
 Τὰ σωθικά, καὶ ἡ καρδιά προφέρει
 Λόγια πικρὰ, κοφτὰ σὰν τὸ μαχαίρι,
 Λόγια τῆς θλίψης, τοῦ καημοῦ. Παντέχει
 Μέρα τοῦ χρόνου ἀπικρη; Ἄχ! τρέχει
 Μ' ἄμετρα βάσανα ἢ Ζωή. Μὰ ταίρι
 Νὰ καὶ οἱ γλύκες πλήθος. Τώρα ποῦ ἢ Μαγὰ
 Στρῶνει τὴ γῆ μὲ λούλουδα καὶ μ' ἄνθια
 Εἶναι τῆς Ζήσης ἀπειρα τὰ μάγια.
 Νᾶν' τῆς Ζωῆς ἀτέλειωτα τὰ πάθια;
 Νᾶν' οἱ νεκροὶ καλότυχοι; Καὶ νᾶναι
 Ἡ λησμονιά σοὺς τάφους ποῦ σιγᾶνε;

Α. Π.

Ὅ, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Συνέχεια τῆς μελέτης τοῦ Κ. Παλαμά «Ὁ Ποιητὴς καὶ ὁ Κριτικὸς» θὰ δημοσιεύουμε στ' ἄλλο φύλλο.

— Ἐνας πρῶτος θεατρικὸς κριτογράφος ξεφύτρωσε τώρα τελευταία στὶς «Ἀθῆναι» ποῦ δημοσιεύεται «Ὁ κ. Ἰγροβλεῦς». Μὲ τὸ πρῶτο ἄρθρο του μᾶς ἀποκάλυψε μὴ περιέργη καὶ ἔχει πολὺ νόμιμη συσσεργασία Βαλζάκ καὶ Πολέμη. Ἀγλ. μᾶς ἀπόδειξε μὲ καίμενα πῶς στὴ «Γυναίκα» του ὁ κ. Πολέμη δὲν ἔκαμε τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ στιχυρογγήσει δυὸ σελίδας τοῦ Βαλζάκ.

— Ὁ Μαγιάτικος «Καλλιτέχνης» ἀξίζει ὅ,τι καὶ νὰ πειρ. Τὸ καλλιτεχνικώτερο περιοδικὸν — ἀληθινὰ καλλιτεχνικὸν — ποῦ ἀποχτήσαμε. Καὶ ἀξίζει νὰ καμαρώσουμε γι' αὐτό.

— Γιὰ τὸ καινούριον βιβλίον τοῦ Λέανδρου Παλαμά «Τὰ τραγῳδία τοῦ Δοριάνου», θὰ γράψουμε σὲ κατοπινὸν φύλλο. Τώρα ἀναγγέλλουμε μοναχὰ τὴν ἐκδόσιν του.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΔΑ — «Ὅσοι ζωντανοὶ» δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ (Judás Errant) «Ἀγκάθεια καὶ τριβόλοι» δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν, φρ. 125).

OSCAR WILDE — «DE PROFUNDIS» μετάφρ.

Ἄλεξ. Μαρπουτζόγλου δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν φρ. 2,25).

VERNON LEE — «Ἡ Ἀριάδνη στὴ Μάντουα», δρᾶμα σὲ πέντε πράξεις (μετάφραση Στέφ. Πάργα) δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερ. φρ. 1,25).

ΑΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ «Ἡ μουσικὴ διὰ τῶν αἰώνων» λεφ. 50.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνηρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τίς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τριμηνες συνηρομές (, δρ τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνηρομητῆς ἢ δὲν προσπερῶσει τὴν συνηρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περυσμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλῆ τιμῆ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβωσια, καὶ στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλε «Νουμά»,

Διάβασα στὸ φύλλο σου ἀριθ. 476 τὰ ὅσα γράφει ὁ κ. Ποριώτης γιὰ τὸ ζήτημά μας καὶ τὸ Βενιζέλο.

Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Ποριώτης, μ' ἔλθῃ τὴ βαθεῖα ἐχτίμησιν ποὺ τρέφω στὸ ἔργο του ν' ἀμφισβητήσω τὴν διάγνυσί του, ποὺ δλοφάνερη, δειχεται στὰ ὅσα γράφει, γιὰ τὸ πὼς ὁ Βενιζέλος κρίνει, νοιώθει καὶ αἰστάνεται, τὸ ζήτημα τὸ Γλωσσικό. Ἔτυχε νὰ μιλήσω πέρσι μὲ τὸν σημερινὸ Πρόεδρο τῆς Κυβέρνησης ταξειδεύοντας μαζί του ἀπὸ Λουτράκι στὴν Ἀθήνα καὶ δὲν μεῦ ἔμεινε καμμιά ἀμφιβολία, πὼς ὁ Βενιζέλος εἶναι δημοτικιστής, πὼς παρακολουθεῖ μ' ἐνδιαφέρο, ποὺ κανεὶς ἀπὸ τοὺς μεγάλους μας πολιτικοὺς δὲν ἔδειξε ὡς τώρα, τὴ φιλολογικὴ κίνηση τοῦ τόπου μας, πὼς αἰστάνεται καὶ νοιώθει τὸ ὄρατο καὶ πὼς θαυμάζει — μάλιστα, θαυμάζει — τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, ὅσο κι ἂν διαφωνῇ στὶς θεωρεῖες του τὶς γλωσσικῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ περιπέδητός του χωρισμὸς στὸ Ψυχარი-

σμὸ καὶ Δημοτικισμὸ» δὲν εἶναι, ὅπως λέει ὁ κ. Ποριώτης, «πόλεμος δόλιος καὶ φαρμακερὸς» ἀλλὰ πόλεμος — αὐτὸ τὸ παραδέχομαι καὶ γὼ — ἀπὸ πεποίθησιν, ἀπὸ ἀγνή συνείδησιν, ποὺ ἔτσι δουλεύοντας, μάχεται γιὰ τὴν πρόδο τῆς Δημοτικῆς. Οὐτε παραδέχομαι, κ. Ποριώτη, πὼς «ἡ κρυφὴ του προστασία σὲ λίγους λεγόμενους δημοτικιστῆς ἔχει μόνο θετικὸ ἀποτέλεσμα νὰ ἐξαχρειώνη χαρακτήρες». Χαρακτήρας ποὺ ἐξαχρειώνεται, γιὰτὶ ἔχει τὴν προστασία ἐνὸς Μεγάλου, εἶναι καὶ εἴτανε πάντα χαρακτήρας ἐξαχρειωμένος, πάντα χαρακτήρας γιὰ πούλημα· οἱ ἀγνοὶ χαρακτήρες, οἱ τίμιοι, οἱ ἠθικοὶ, γίνονται — ἂν παραδεχτοῦμε πὼς ἔχει κ' ἡ ἠθικὴ τοὺς βαθμοὺς τῆς — ἠθικότεροι, ἀγνότεροι, τιμώτεροι, ὅταν βλέπουν καὶ χαίρουνται τὴν προστασία καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν πιδῶν μεγάλων, εἴτε εἶναι μεγάλοι στὴν Ἐπιστήμη, εἴτε στὴν Τέχνη, εἴτε στὴν Πολιτικὴ.

Νομίζω ὅμως, ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη τὸ ἄγιο μας ζήτημα ἀπὸ Κυβερνητικὴν ὑποστήριξιν, γιὰ νὰ θριαμβεύσῃ. Μποροῦμε ν' ἀφήσωμε πειὰ ἡσυχο τὸ Βενιζέλο. Μήπως τὸ περίφημο ἄρθρο, ποὺ μπήκε πέρσι στὸ Σύνταγμα, ἐμπόδισε τὴ γλώσσα μας ν' ἀκολουθήσῃ τὸ δρόμο τῆς;

Τὸ ζήτημα τὸ Γλωσσικὸ δὲν εἶναι ζήτημα ἐνὸς καὶ φυσικὰ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἕναν. Πρέπει νὰ νοιώσῃ τὸ Ἔθνος, πὼς τὸ Γλωσσικὸ δὲν εἶναι μονάχα ζήτημα Φιλολογικὸ, ἀλλὰ Κοινωνικὸ καὶ προπάντων Ἐθνικὸ. Εἶδα μὲ μεγάλη μου χαρὰ νὰ παιχτῆ τίς προάλλες στὸ Δημοτικὸ θέατρο τῆς Κέρκυρας ἡ Σαλώμη τοῦ Oscar Wilde ἀπὸ τὸ θίασο Λεπενιώτη—Φύροτ—Νίκα, μὲ μεταφραστὴ τὸ δημοτικιστῆ κ. Ποριώτη καὶ νὰ καταχειροκροτηθῆ μὲ ἀκράτητον ἐνθουσιασμὸ. Σὲ ποῖον μένει πειὰ ἀμφιβολία, πὼς ἡ Δημοτικὴ ἔχει ἐπιβληθῆ στὸ θέατρο; τὴν ἐπέβαλλεν ἡ μιὰ κ' ἡ ἄλλη Κυβέρνησιν; Ὅχι· τὴν ἐπέβαλλεν αὐτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἔθνους, τὴν ἐπέβαλλεν ἡ ἐργασία τῶν πολλῶν καὶ ὄχι ὁ πόθος τοῦ ἐνός. Αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ Ἔθνος θὰ ἐπιβάλλῃ μιὰ μέρα καὶ στὴν Κυβέρνησιν τὴ γλώσσα, ἐνῶ καμμιά Κυβέρνησιν, ὅσο πανίσχυρη κι' ἂν εἶναι, δὲ θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ στὸ Ἔθνος.

Κέρκυρα

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μιχ. Παπαδ. Μυτιλήνη καὶ κ. Ἀπ. Πολυζ. Σαλονίκη. Λάβετε τὴ συνηρομή κ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Μ. Καλ. Ἡράκλειο. Σῶφρονι σὲ ὅσα μᾶς γράψετε στὸ εὐγενικὸ σου γράμμα. — κ. Στ. Μαβ. Σωζόπολη. Καρτεροῦμε τώρα καὶ τὰ παραγραφάνια κι ἔτι ἄλλο θῆς.

ΑΝΤΙΣΟΠΕΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΣΥΧΡΟΝΟ ΗΘΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Κεφάλαιο από το έργο: «**ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΕΙΝΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ**» του Carlos Octavio Bunge, κα-
θηγητή στα πανεπιστήμια του Μπουένος — "Αίρες
και της Λαπλάτα). (*)

Ο Μάρξ Στέρνερ κι ο Νίτσε αντιδρόντας στις υπερβολές της Ισοπεδοτικής και φιλανθρωπικής αρχής του σύγχρονου ευρωπαϊκού ήθους, εστάθηκαν, με την ιδέα τους του καθαρού έγωισμού, σ' επίπεδο άγνὰ φιλοσοφικό, ένθ' οι έργάτες της βιολογικής και εθνικής τάξης, που την όνόμασα «δικφοροτική θεωρία», σάν τὸ Νόδικωφ και τὸ Γκούμπλοβιτς, εργάστηκαν σ' επίπεδο κοινωνιολογικό. Μά, είτε φιλόσοφοι, είτε κοινωνιολόγοι συνήθως προσέξανε στο δυτικό πολιτισμό. Κι όμως για τὸ σύγχρονο ήθος με- ρικῶν ανατολικῶν λαῶν μου φαίνεται πὸς αξίζει νὰ κάνει κανεὶς ένδιαφέρουσες παρατηρήσεις. Για παράδειγμα, τῆς Γιαπωνίας ἢ ανάπτυξη, που σήμερα είναι ίσως, ὕστερα πὸ τὴν Εὐρωπαϊκή, ἢ πὸ δυνατὴ και ἢ πὸ πρωτότυπη, μᾶς παρουσιάζει διαφορετικὸ ήθος ἀπὸ τῶν ἄσπρων φυλῶν, σχετικὰ μὲ κάποιες αντίληψεις για τὴ χρησιμότητα και τὴν πραγματικότητα. Ἐπειδὴ τὸ ήθος αὐτὸ έχει πολὺ πὸ ἀρχαῖες πηγές, θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δώσει ἐξη- γησι για τὴ σοφία του, που είναι δυναμομένη ἀπὸ πὸ πολὺκαιρη πείρα: δὲ λέει, τάχα, κ' ἢ λαϊκὴ παροιμία, πὸς ἂν ὁ διάβολος ξέρει πολλά, τὰ ξέρει, ἔχι γιατί 'ναι διάβολος, μὰ γιατί 'ναι γέρος;

Ὁ παλιὸς ανταγωνισμὸς τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας και τῆς Εὐρώπης ἔφερε κάποιον πόλεμο κατὰ τὶς ἀρ- χές τοῦ 20οῦ αἰῶνα.

Διαφορετικὰ παρὰ ὅτι ἀπόγινε τότε, όταν οἱ Ἕλληνες πολεμοῦσατε τοὺς Πέρσες, κ' οἱ Ρωμαῖοι τοὺς Καρχηδόνιους, ὁ τελευταῖος ἀσιατικὸς πόλεμος τῆς Ρωσίας μὲ τὴ Γιαπωνία ἔβγαλε νικήτρα τὴν Ἀνατολὴ ἐνάντια στη Δύση. Ἀπὸ τοὺς δυὸ ἐμπό- λεμους τῆς Περνατολῆς οἱ βάρβαροι, — για τοὺς Δυτικούς — ἦτουν οἱ Γιαπωνες. Για τούτους πάλι οἱ βάρβαροι ἦταν οἱ Ρῶσοι και γενικὰ, οἱ Δυτικοί.

Ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ όνομαζόμενου ὕλικου πο- λιτισμοῦ δὲν μπορεί νὰ υπάρξει ἀμφισβήτηση: οἱ Εὐρωπαῖοι κι ὄχ' οἱ Ἀνατολίτες, ἀνακάλυψαν τὸ σιδηρόδρομο, τὸν τηλέγραφο, τὰ βιομηχανικὰ μη-

χανήματα. Κ' ἢ Εὐρωπαϊκὴ ὑπεροχὴ στὴν τέχνη και στὴ φιλοσοφία μου φαίνεται κι αὐτὴ πὸς δὲν μπορεί νὰ συζητηθεῖ. Μά, ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ ἦ- θους, τὴν οὐσιαστικὰ συναισθητικὴ, ἀξιόλογο πρό- βλημα θὰ ἦταν νὰ ξέρομε ποῖ ἀπ' τ' ἀντιμέτωπα μέρη ἦταν τὸ πὸ «βάρβαρο». Ἀπ' αὐτοῦ βγαίνει τὸ ένδιαφέρο για συγκριτικὴ μελέτη τοῦ σύγχρονου ήθους τῶν δυτικῶν μὲ τῶν ανατολικῶν λαῶν.

Για νὰ σκαρῶσω τὴ σύγκριση αὐτὴ, ἀρχινῶ μὲ τὸ νὰ θυμίσω πὸς ζοῦμε ἐμεῖς, οἱ δυτικοὶ λαοί, κάτω ἀπὸ τὸ κράτος χριστιανικῆς ἠθικῆς. Οἱ κυριότερες ἠθικὲς ιδέες μας ξεκινοῦνε ἀπὸ θρησκεία σπλαχνιάς και ἰσότητος. Ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὑποθέ- τουμε ἴσους στὰ δικαιώματα και στὰ χρέη και τὰ θρησκευτικὰ μας τὰ αἰσθήματα τείνουνε νὰ εὐλο- λύνουνε πὸ πολὺ τὸν ἀδύνατο, παρὰ τὸ δυνατό. Κατὰ τὸ ήθος μας, δὲν ὑπάρχει τίποτα τὸ καλὸ, ἔξω ἀπὸ τὸ χριστιανικὸ τὸ αἶσθημα τῆς «συναδελφότητος» τῆς εθνικῆς ἢ διεθνῆς. Θαρροῦμε τὸν ἄλλον ἄν- θρωπο, Γερμανὸ ἢ Ὀττιεντότο, ἀδελφὸ μας: ὁ ἄνθρω- πος πάντα έχει ψυχὴ ἀθάνατη, ἱκανὴ νὰ τότε σώ- σει ἢ νὰ τότε κολάσει «εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα» ἢ τοῦλάχιστο, ὅπως τὸ διαλαλοῦνε οἱ ρωμαντικοὶ φιλόσοφοι, ὁ ἄνθρωπος κραταίε πάντα τὴν ἀνθρώ- πινὴ του ἀξιοπρέπεια.

Ἠθικὴ, θρησκεία που ὑποθέτει κατὸ τὸ ἀρχικὸ αὐτὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου φαίνεται σὲ μᾶς θρησκεία «βάρβαρη», ἠθικὴ «βάρβαρη».

Κι όμως ἢ ἱστορία δὲ μᾶς λέει πὸς οἱ ἔχτρητες ἀναμεταξὺ στὶς τάξεις, στὶς φυλές ἢ στὶς γενιές ἦ- ταν πάντα αἰσθήματα που ἐμποδίζονε τὴν προ- κοπή. Κάθε ἄλλο! Ὅποιον πολιτισμὸ κι ἂν πάρουμε θὰ ἴδουμε πὸς είναι ἔργο κάποιας καταπιεστικῆς ἀριστοκρατίας. Αὐτὰ ἀκριθῶς διδάχονουνε, πολὺ σω- στά, ὁ Μόμσεν, ὁ Ρενάν, ὁ Σόμνερ Μαίλιν' και: κα- νένα ἀμερόληπτο μυαλὸ, όταν εὐσυνείδητα μελε- τάει τὰ περασμένα δὲν μπορεί γενικὰ νὰ τάρνηθει αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ φαινόμενο ἐξηγιέται ἀπὸ τὴ δια- φοροτικὴ θεωρία, που αὐτὴ στηρίζεται στὴ βιολο- γία. Ἡ βιολογία λοιπὸν μᾶς συναποδείχτει τὰ δι- δόμενα τῆς ἱστορίας.

Ἐτσι βλέπουμε πὸς τῶν Δυτικῶν τὸ ἰδανικὸ, «ἢ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου», δὲν είναι οὔτε στὴ φύση οὔτε στὴν ἱστορία βαισιμένη. Είναι μᾶλλον πλάσμα, φέμα συμβατικὸ προερισμένο νὰ σώσει τοὺς κατα- δυναστευομένους. Ὅταν τὸ φέμα τοῦτο ἀναφέρεται στὴν ἐσωτερικὴ τάξη κάποιου λαοῦ ἢ κάποιας φυ- λῆς μπορεί νὰ τοῦ δώσουμε μεγάλη κοινωνικὴ ἀξία. Είναι ἢ «φιλία» τοῦ Πλάτωνα ἢ τοῦ Κικέρωνα, είναι ἢ «ἀγάπη» τοῦ Χριστοῦ, ἢ «ἀδελφοσύνη» τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασης, είναι κείνο που ὁ Μαίτερ-

(*) Διαβάστηκε στὴ «Φοιτητικὴ Συντροφιά».

λιγκ τὸ λέει «πνέμα τοῦ μελισσιού». Μὰ τὸ ζήτημα ἀλλάζει δλότελα ἔψη, εἶταν πρόκειται γιὰ διαφορετικές κοινωνίες, γιὰ διαφορετικούς λαούς, γιὰ διαφορετικές φυλές. Τότε τὸ ψέμα τῆς ἰσότητος γίνεται πάρα πολὺ τυφλοτικό: δὲν ὑπάρχει, δὲν μπορεί νὰ ὑπάρχει ἰσότητὴ σὲ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις μεταξύ ὁ ἑνὸς ἀνθρώπου τοῦ δάσους τῆς Ἀφρικῆς καὶ σὲ Λοντρέζο, γιατί οὔτε κἀν φαινομενικὰ ὑπάρχει οὐδὲ ἀόριστη ἰσοδυναμία μεταξύ στήν ψυχοφυσική συνείδηση τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Μὰ γιὰ τὴν ἐσωτερική συνοχή κάποιου λαοῦ ἢ ἔθνοια τῆς ἰσότητος εἶναι πιδ παραδεχτὴ παρὰ γιὰ τίς διέθνες σχέσεις. Ἐφαρμόζεται κάπως στήν ἐσωτερική πολιτική ἢ «ἀνθρώπινη ἀγάπη», στή διέθνη δμως καθόλου.

Αὐτὸ καλὰ τὸ εἶχανε καταλάβει στοὺς πρὶν ἀπὸ τὸ Χριστὸ καιροὺς. Κανένας δὲν ἀγνοοῦσε πῶς ὁ Πέρσης γιὰ τὸν Ἕλληνα, ὁ Καρχηδόνιος γιὰ τὸ Ρωμαίον ἦταν «ἄρβάρως», «hostis», **φυσικὸς ἐχτρός**. Γιὰ τοῦτο ἦταν κι ἀπομονομένα τάρχαϊα τὰ ἔθνη: αὐτὲς τίς ιδέες ὁ χριστιανισμὸς τίς ἀλλάξε στους τωρινούς λαοὺς τῆς Δύσης. Ὁ Ἐένος δὲν εἶναι πιδ ἐχτρός, μὰ «ἀδερφός». Θεωρητικὰ τουλάχιστο... γιατί στήν πράξη τὴν ξεχνοῦνε τὴ θεωρία τούτη. Μὰ κ' οἱ σημερινοὶ οἱ πόλεμοι καὶ οἱ κατάχτητες χάσανε σχεδὸν πέρα πέρα, κι ἂς προόδεψαν τὰ ἔπλα, τὴ φρίκη τῶν ἀρχαίων παλαιμάτων. Μέραψε τοὺς πολέμους ὁ χριστιανισμὸς, τοὺς ἔχει δώσει μάλιστα πῶς καὶ πῶς καὶ ἔψη φιλανθρωπική καὶ φαίνονται τότε οἱ πράξεις τους καλόγνωμες καὶ γεμάτες σπλαχνιά. Ἡ χριστιανική σπλαχνιά κι ὄχι ἡ χτηνώδικη δύναμις (ego nominor leo ἔκαμα, λέει, τὴν Ἀγγλία νὰ κατακτήσει τὴν Ἰντία καὶ τὴ Γαλλία τὴν Ἰντοκίνα. Αὐτὲς λὲν πῶς δὲν τίς καταχτήσανε γιὰ τὸ συμφέρο τους μὰ γιὰ νὰ τραθήξουν τίς καταχτημένες τοῦτες χῶρες ἀπ' τάξιολύπητα χάλια ὅπου φυτοζωοῦσανε.

Μὰ πουθενά, ἀνάμεσα στὰ εὐρωπαϊκὰ τὰ ἔθνη, δὲν ἔχει προχωρήσει τόσο μακριὰ τὸ πνέμα τὸ εὐαγγελικό, ὅσο στίς Ρωσσίας τίς κατώτερες τάξεις. Οἱ μουζίκιοι δασκαλεμένοι ἀπὸ τοὺς παπάδες τους, οἱ προλετάριοι τοῦ πνεμάτου μαγεμένοι ἀπὸ τοὺς μεγάλους λαϊκούς ἀποστόλους, σὺν τὸν Τολστόη καὶ τὸν Κροπότκιν, ὅλος τῶν Ρώσων ὁ λαὸς νιώθει παγκόσμια ἀγάπη καὶ τὴ στυλόνει ἀρχὴ τοῦ ἀπόλυτου καλοῦ.

Ἄς δοῦμε τώρα τὴ Γιαπωνία. Ὅλοι οἱ λαοὶ μοιάζουνε στήν ἐσωτερική τους τὴ ζωὴ: τὸ πάλαμα γιὰ τὸ ζήσιμο παντοῦ ὁμοιο εἶναι. Μὰ ἐκεῖ πῶς προπάντων ἀνταμόνει κανεὶς φυλετικές διαφορὲς εἶναι στήν ψυχολογία τῶν λαῶν καὶ ἡ ψυχολογία

τοῦ καθενὸς γίνεται πιδ ἔντονη στήν ἀντίληψη τοῦ Ἄγνωστου. Λοιπὸν γιὰ νὰ καταλάβουμε καλὰ τὴν ψυχὴ ἑνὸς λαοῦ πρέπει νὰ μελετήσουμε τὸ αἶσθημά του τὸ θρησκευτικὸ, πῶς εἶναι, σὰ νὰ ποῦμε, τὸ ἀγκωνάρι, τὸ γεωλογικὸ θεμέλιο τοῦ ἔθνους τοῦ.

Δυὸ θρησκευτικὲς λατρεῖες ζοῦνε μαζί στὴ Γιαπωνία: ὁ σιντοϊσμὸς κι ὁ βουδισμὸς. Ὁ σιντοϊσμὸς ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς πιδ μακρινούς αἰῶνες, ἀπὸ τὴ μυθολογική ἐποχὴ, εἶναι ἡ ἔθνηκη θρησκεία. Τὸ βουδισμὸ τότε φέρανε οἱ Κορεάτες, καὶ λίγο ἔπειτα οἱ Κινέζοι μπάσανε τὰ φιλοσοφικὰ τὰ δόγματα τοῦ Κομφούκιου πῶς μεγαλύτερη ἐπίδραση εἶχανε πάνω στίς ἀναπτυγμένες τάξεις.

Δύσκολο εἶναι νὰ νιώσουμε καὶ νὰ καθορίσουμε τὸ σιντοϊσμὸ. Φαίνεται σὰ νὰ εἶναι νεφελοδίκη εἰδωλολατρεία, μὲ πολὺ λιγότερο καθαρὰ ἡ χαραχτηριστικὰ ἀπὸ τὴν ἑλληνική ἢ τὴ σκανδιναβική μυθολογία. Τὸ **Κοριμί**, ἡ βίβλο ἢ σιντοϊκή, τὸ πιδ θαυμαστὸ βιβλίο τῆς ἀρχαίας γιαπωνικῆς φιλολογίας, περιλαμβάνει μόνο διδόμενα καὶ διδάγματα ἀποκαλυπτικὰ «ἀκατανόητα γιὰ εὐρωπαϊκὸ μυαλό».

Τὸ μόνο φανερὸ πρᾶμα εἶναι πῶς κάτω ἀπὸ τὴν ἀδριά καὶ κωμική μορφή του, ὁ σιντοϊσμὸς εἶναι ἀπλοῦστατα ἡ λατρεία τῆς πατρίδας, ἐνσαρκωμένης στὸ μικάδο, πῶς τοῦ ὑποθέτει τὸ δόγμα τοῦτο θεϊκὴ καταγωγή. Ὁ σημερινὸς ὁ γιάπωνας, πῶς δὲν μπορεί πιδ βέβαια νὰ πιστεύει τοὺς ἀθῶους αὐτοὺς μύθους, τῆς πάρα πολὺ ἀρχαίας θρησκείας τῶν προγόνων του, δμως αὐτὴ τὴ σέβεται καὶ μάλιστα τὴν ἐφαρμόζει ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν τόπον του τὸ σεβαστὸ τὸ θαμαστὸ καὶ λατρεμένο.

Παράξενη περίπτωση! Ὁ λαὸς κρατεῖ μαζί, χωρὶς νὰ τίς ἀνακατόσει καὶ νὰ τίς ἐνόσει τίς δυὸ λατρεῖες, τὸ βουδισμὸ καὶ τὸ σιντοϊσμὸ. Μέσα στήν ψυχὴ του περίεργη ἀντινομία γεννιέται, πῶς δὲν μπορούμε νὰ τὴν καταλάβουμε καλὰ καλὰ ἐμεῖς, οἱ Δυτικοί, γιατί ἐζήσαμε τόσα χρόνια μὲ τὴ σκοτεινὴ θρησκευτικὴ μας ἀποκλειστικότητα τὴν τόσο ἀντίθετη μὲ τὴν ἑξακουστὴ καὶ χαριτωμένη ἀνεχτικότητα τῆς Περνατολής. Χωρὶς νὰποκλεισθῶνται, χωρὶς νὰ μισοῦνται, χωρὶς κἀν νάνταγωνίζονται, οἱ δυὸ λατρεῖες συζοῦνε καὶ μάλιστα ἀλληλοδοθηθοῦνται σὺν νᾶναι ταίρια ἀναγκαῖα τόνα γιὰ τᾶλλο. — Τριγυρισὰ ἔχουνε χῶμα μαγευτικὸ, βουνα κυματιστὰ μὲ ράχες σὰ σκαλιά, ντυμένες πεῦκα, μὲ κορφὲς χιονάτες, λιβάδια τὴν ἀνοιξὴ ἀνθισμένα ἀχάλεις καὶ καμέλιες, χωράφια καὶ περβόλια πῶς τὰ ποτίζουνε κανάλια καὶ μοιάζουνε γραμμίνα μὲ τὴ ρήγα, μὲ μικρὲς λίμνες, ὁμορφους κρῖνους ζωσμένες ἐχειλισμένες ἀπὸ λωτοὺς χλωμοὺς πῶς στὸ φῆλημα τοῦ δειλίου ἀνοίγουνε, — καὶ μέσα τὴν τριγυρισὰ

ἐτούτη ναοί, κι ἄλλοι ναοί, καὶ πάντα, κι ἀκόμα ναοί, τοῦ Σίντο καὶ τοῦ Βούδα: οἱ πρῶτοι, μυστικοί, πρωτόγονοι, ξυλόχτιστοι, ἄδαιοι, μυρίζοντας χῶμα ὕγρο, οἱ δεῦτεροι πετρένιοι, γεροί, ἐπιβλητικοί μὲ εἰδωλα κοιλαράδικα πούχουνε μάτια ἀμυγδαλωτά. 30,000 ναοὺς λογαριάζουνε σ' ἄλλο τὸν τόπο, πού τὸ ἕνα τους τρίτο χρησιμεύει στοὺς βουδιστάδες καὶ τὰλλα δυὸ τρίτα στοὺς σιντοϊστάδες. Καὶ πάνωθε σ' ἄλλη τὴν περίεργη αὐτὴ διψυφά ὑπάρχει κι ὁ λεπτός σκεπτικισμὸς τοῦ Κονφούκιου!

Τὸ ἦθος πού σάν ἄχνη ἀναθυμιάζει ἀπ' ἄλλ' ἀφτά θὰ μποροῦσε νὰ συμπυκνωθεῖ σ' ἕνα διπλό, ἀπέραντο, αἰώνιο ἀξίωμα: **ἀγάπη στοὺς δικούς καὶ ἔχτηρητα στοὺς ξένους.** Σ' αὐτὸ μέσα ἄλλα κλεισμένα εἶναι. Ἀπὸ τὸ Βουδισμό εἰδικὰ διδάχεται: **ἡ ἀγάπη στοὺς δικούς: τὴν ἔχτηρητα στοὺς ξένους** τὴν κηρύχνει ὁ Σιντοϊσμός.

Σ' ἕνα λαό, σπάνιο νάγαπιοῦνται τόσο εὐλικρινὰ ἀναμεταξὺ τους, ὅπως ἀγαπιοῦνται οἱ Γιάπωνες. Ὁ Γιαπωνικὸς λαὸς ξεσκεπάζει τὴν πατροπαράδοτη ἀψηλὴ μόρφωσή του μὲ τὴν ἀγάπη αὐτὴ, μὲ τὸ σεβασμὸ του γιὰ τοὺς γερόντους, μὲ τὴν στοργή του γιὰ τὰ παιδάκια. Ἡ συμπάθεια γιὰ ἄλλα τριγύρω του εἶναι τόσο ἔντονη πού, μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ πῶς, δίνει ἀνθρώπινη ζωὴ στὴν ἴδια τὴ φύση τῆς πατρίδας του γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τὴν ἀγαπᾷ καλλιτέρα. «Ἡ συναίσθησή τους γιὰ τὴ φύση εἶναι τέτοια πού, ἂν ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὴν οἰκτιρητικότητά της, μᾶς λέει ἕνας ταξιδευτῆς (*) θὰ τὴν ὀνόμαζα ἐγωϊστική. Λατρεύουνε μέσα στὸ χορτάρι ἢ μέσα στὴν πεταλούδα ἕ,τι αἰνιγματικὸ κ' αἰώνιο περικλειοῦνε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μέσα τους. Ἐχει ἡ γλώσσα τους μὴν ἀμετάφραστη λέξη, πού ἡ ἔννοια της δὲν μπορεῖ νὰ ὀρισθεῖ **γυρί**. Τὸ γυρί εἶναι ἡ ἠθικὴ ἀνάγκη ἢ πιδ αἰθέρια καὶ ἡ πιδ δυνατὴ κλωστή ἀόρατη, ὅπουθε δυὸ καρδιές εἶναι δεμένες, ἀκόμη κι ἂν δὲ νοιώθουνε καμὴν ἀγάπη ἢ μὴ μὲ τὴν ἄλλη. Σκοτόνεται κανένας γιὰ τὸ γυρί, γιὰ τὸ γυρί κάνει κανεὶς τὸ καλὸ καὶ κάποτε τὸ κακὸ. Τὸ γυρί ἐξηγεῖ, δικαιολογεῖ, συχωρεῖ χιλιάδες πράξεις, πού ἡ κινήτρα τους δύναμη μᾶς ξεφεύγει. Ἐνας νέος **μπόξου** (βουδιστῆς ἱερωμένος) προτείνει σὲ μὴ παλλακίδα νὰ φύγουν μαζί. Αὐτὴ δὲ θέλει — τότε οἱ δυὸ τους φαρμακόνονται. Τὸς προφτάνουν, τοὺς σώζουνε, ρωτοῦνε τῆς γυναίκα: γιατί νὰ θελήσει νὰ πεθάνει. Ἀπὸ ἀγάπη; ὁ ἔραστής εἶτανε μόνον ξένος περαιοτικός. Ἀπὸ φτώχεια; κουνάει τὸ κεφάλι καὶ ἀποκρίνεται: «τὸ γυρί τὸ ἤθελε». Σὰ νάναγνωρίζει, σὲ κάποιες συγ-

μῆς, ἢ μὴ ψυχὴ τὴν ἄλλη καὶ παθητικὰ νάφηνεται στὴ μοῖρα.

Τέτοια εἶναι ἡ «συμπάθεια» τῶν Γιαπόνων. Ὡστε τὸ γυρί ἀντιπροσωπεύει τὸ **αἰσθημα τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς** ἀνεδασιμένο σὲ βαθμὸ ἐνθουσιασμοῦ, ἄγνωστο στοὺς ἄλλους λαούς. Εἶναι ἡ Γιαπωνικὴ μορφή τῆς «φιλίας» τοῦ Πλάτονα καὶ τοῦ Κικέρωνα, τῆς σπλαχνίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς «ἀδελφοσύνης» τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς «συμπάθειας» τοῦ Βούδα. Ὁ εὐρωπαῖος γιὰ νὰ καταλάβει μὴ τέτοια κοινωνικὴ αὐταπαρνήση, μὴ τόσο λεπτὴ ἀνθρώπινη συμπᾶθεια, ἂς ζητήσῃ βοήθεια ἀπὸ τὴ δυνατὴ καὶ φοβερὴ πηγὴ τοῦ Σοπενάουερ: **«ἂν μὲ μὴ δυνατὴ προσπάθεια τῆς ἔχτηρητάς σου, μπορεῖς νὰ χωθεῖς μέσα στὸν πιδ ὑχρεωμένο σου ἀντίπαλο, καὶ νὰ φτάσεις σὲ κείνο πού βρίσκεται: μέσα του, στὸ βάθος, τότε θὰ τρομάξεις ἀρκετὰ: αὐτὸ πού θάνακαλύψεις εἶν' ὁ ἑαυτός σου. Θὰ εἶσαι: σὺ ἐκεῖνος»...**

Πολὺ ἐνδιαφέρο θάταν, ἐφαρμόζοντας τὴ θαυμαστὴ ἔννοια τοῦ γυρί στὸν τελευταῖο τὸν πόλεμο, στὸ Ζήτημα τῆς Περανατολῆς, νὰ ξεχωρίσει κανεὶς ἔσαμε ποῦ τὸ γυρί μπορεῖ νὰ ξαπλωθεῖ. Βέβαια δὲν ἀγγίζει τοὺς ἄσπρους τοὺς λαούς κι ἀκόμα λιγότερο τοὺς μαύρους. Μὰ εἶναι τάχα κοινὸ σ' ἄλλους τοὺς κίτρινους; Στὴν Κίνα, στὴν Κορέα, στὸ Ἰντομαλαϊκὸ τάρχιπέλαγο καὶ στὶς Φιλιππίνες; Αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ ἰδανικὸ τοῦ **Παμμογγολισμοῦ**, πού πολλὰς Γιαπωνικῆς ἐφημερίδες, μεθυσμένες ἀπὸ μένος πολεμικὸ, τὸ λαχταροῦνε πιά. Ὁ τελευταῖος σινογιαπωνικὸς πόλεμος ἐχρησίμεψε γιὰ νὰ ἐπιβληθεῖ ἡ ἡγεμονία τοῦ πιδ δυνατοῦ μογγολικοῦ λαοῦ: κ' ὑστερότερα, μὲ τὴν ἀρχηγία τουτουνοῦ, ἔλοι οἱ λαοὶ αὐτοὶ θὰ πάρουνε πίσω ἀπὸ τοὺς εὐρωπαῖους ὄλες τὶς παλιὰς τὶς χτήσεις, πού κρατᾶνε στὴν Ἀσία.

Μὴ ἐξαίρεση μόνον ὑπάρχει στὴν ἀμετρὴ ἀνεξίθρησκεία τῆς Περανατολῆς, καὶ εἰδικώτερα, στὴ γιαπωνικὴ αὐτοκρατορία: εἶναι τὸ μίσος γιὰ τὸ χριστιανισμό. Ὅσα δὲν τὸν ὑχτρεύονται στὰ φανερά, οἱ λαοὶ τῆς κίτρινης φυλῆς τοῦ κρυφοκαίνε ἀφανέροτη καὶ ψυχόρμητη προκατάληψη. Εἶναι τὸ πρᾶμα ἀκρότατα συμπτωματικὸ καὶ ἀξίζει πάρα πολὺ νὰ μελετηθεῖ. Σ' αὐτὴ τὴ χώρα, ὅπου φυτρώνουν ὄλες οἱ πίστες, ἀπὸ τὶς πιδ χοντρές φετιχιστικῆς πρόληψες ὡς τὸ φιλοσοφικὸ τοῦ Κονφούκιου σκεπτικισμὸ, μὴ μονάχα πίστη δὲν μπορεῖ νὰ πιάσει ρίζες, ἢ πιδ ξεκαθαρισμένη πίστη, ἢ πιδ εὐκολόφραστη καὶ πού γιὰ τὸν ἀπλομὸ της ἔχουνε γίνῃ οἱ μεγαλύτερες προσπάθειες.

Ὁ καθολικισμὸς, μ' ἄλλα τὰ τρανὰ τὰ ἔργα τῶν ἰσπανῶν καὶ πορτογάλων προπαγαντιστῶν σὲ ματομένη ἀποτυχία ἐξέθηκε στὴ Γιαπωνία, τότε μὲ

(*) André Bellesort, La Société Japonaise p. 220.

τοὺς **Τογμουκάβα**. Κάποιαν ἐπιτυχία κόντεψε ναῖ-
ρει ὁ προτεσταντισμός. «Οἱ clergymen τῶν Ἐνομέ-
νων Πολιτειῶν φάνταξαν στὰ μάτια τῶν Γιαπονέ-
ζων, ὡς πρῶδοιμοὶ καινούργιας θρησκείας, αἰσιόδο-
ξης, πραχτικῆς, συμμορφομένης μετὰ τοῦ σημερινοῦ
τοῦ κόσμου τίς ἀλλαγές, ἀτομιστικῆς καὶ τέτοιας,
τέλος, ποὺ κάθε λαὸς θὰ μπορούσε νὰ τὴν ταιριά-
σει στὸ σκαρὶ του καὶ νὰ τὴν πλάσει τοῦ γούστου
του. Στὴν πρώτη τους ἐπιτυχία πολὺ τοὺς βοήθησαν
ἡ Ἀγγλοσαξωνικὴ τους αὐτοπεποίθησις καὶ ὁ ἐ-
πιστημονικὸς τους καταρτισμός. Ἀπὸ τοὺς πάστορες
αὐτοὺς πολλοὶ ἦταν ἀνθρωποὶ διαλεχτοί, καθηγητά-
δες, ἱστορικοὶ, γιατροί, φυσικοί. Τὸ παρεκκλήσι τους
εἶχε ὄψη ἐργαστήριου φυσιοδοφικῆς. Οἱ Γιάπωνες ἐν-
θουσιάστηκαν ποὺ ἐτούτοι ἀποτείνονταν σὲ σκέψη
τους καὶ μετὰ προθυμία ξεφύλλισαν τὴ Βίβλο καὶ τοὺς
ἤρθε ἰδέα νὰ φτιάξουν μιὰν ἐθνικὴ ἐκκλησία ποὺ
θὰ ξανάφερνε τὸ χριστιανισμὸν στὴ Γαλιλαϊκὴ του
τὴν ἀθώοτη καὶ θὰ μᾶς μάθαινε καλλίτερα νὰ ξεδια-
λύνουμε κάτι μικρὰς δυσκολίες τῆς θεολογίας μας!».

Λαμπρὸ βρέσιμο ἦταν αὐτὸ γιὰ ὄσους παλαίθα-
νε ἐνάντια στὴν ὑπερβολικὴ χοντροκοπιὰ τῆς σιν-
τοϊκῆς κοσμογονίας καὶ στὴν ὑπέρμετρη πλαστικὴ
τῆτα τοῦ βουδισμού. Τέλος πήγαν νὰ στήσουν πα-
νω σὲ ἀσάλευτα θεμέλια τὴν ἐθνικὴν ἐκκλησίαν :
«μὰ περίεργον φαινόμενον παρουσιάστηκε : σὲν προ-
σῆλητῶν του τὰ χέρι, ὁ προτεσταντισμός ὡς ἡ ἐ-
σωτερικὴ του ἢ λογικὴ νὰ ξεγλιστροῦσε ἀπὸ κάθε
ρυθμιστὴ ἔφτασε, μετὰ τὴν πρώτην, στοῦ ξετυλιγμοῦ
τῆς τὴν τελευταῖο σταθμῶν : σὲν ὀρθολογισμῶν. Στὰ
1893 σὲ μιὰ συνάθροιση τῶν πρεσβυτεριανῶν τοῦ
Τόκιο, ἀποφασίστηκε πῶς οἱ ἀμφιβολίες ποὺ θὰ τύ-
χαινε νὰ φυτρώσουν γιὰ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ μέ-
σα στὴν καρδιά τῶν εὐσυνείδητων παστόρων δὲ θὰ
τοὺς ἐμπόδιζαν νὰ ἐξακολουθοῦν τὴ δουριά τους γι-
ατί, λέγανε, ἂν ἡ πίστις στὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ ἦταν ἀπαραίτητη πολλοὶ ἱερομένοι θὰ ἔπρεπε
νὰ φήσουν τὸν ἄμβωνα».

Ὁ χριστιανισμός εἶναι, ἀπὸ οὐσία του, ριζικὰ ἀν-
τίθετος στὴν τάση τῆς σιντοϊστικῆς τοῦ μίσους γιὰ τὸ
ξένο, τάση ἐμφυτὴ καὶ ἀσθηστὴ μέσα στὴν γιαπωνι-
κὴ ψυχὴ.

Χριστιανικὸς καὶ εὐρωπαϊκὸς ἐτικέτες μποροῦν
νὰ κολνοῦνε οἱ Γιάπωνες σὲ δικὰς τους τίς ἰδέες
καὶ στὰ δικὰ τους τὰ αἰσθήματα μὰ αὐτὰ, τουλάχισ-
στο σχετικὰ μετὰ τοὺς ξένους, θὰ εἶναι πάντα, στὸ βά-
θος τους τὸ δυναμικὸ καὶ θετικὸ, ἀντιχριστιανικὰ.
Μόνον ἐπιπόλαια μυαλὰ μποροῦν νὰ γελαστοῦν ἀπὸ
τὸ «φιλελεύθερον πνεῦμα» ποὺ προβάλλουν οἱ γιαπωνι-
κὸς μεταρρυθμιστὰς. Μόνον φαινομενικὴ μπορεῖ νὰ εἶ-
ναι ἡ φιλελευθεροσύνη τους ἀφοῦ γεννάει τὸ

πάθος τὸ ποὺ ἀντιφιλελεύθερο : τὸ μῖσος. Τὴν πολὺ
μακρινὴν μέρα, τὴν ἀδύνατην, ἐποῦ οἱ Γιάπωνες, ἀ-
φοῦ θᾶχουν ἀλλάξει ἐλότεια τὸ σημερινὸν τους τὸ
χαραχτήρα, θὰ ἐφαρμόζοντες τὸ γιὰ καὶ σ' ὄλους τοὺς
ἀνθρώπους τῆς γῆς, ὡς ἐφαρμόζοντες καὶ οἱ ἄσπροι
τὴν σπλαχνία τοῦ Χριστοῦ, σὰ μακρινὸν τουλάχιστον ἰ-
δανικόν, ὡς ἀψηλότατην τάση, μονάχα κείνη τὴν ἡ-
μέρα θὰ μποροῦν τὰ μᾶς γίνοντες συμπαθητικοί. Σή-
μερα ἀδύνατον εἶναι νὰ ξεχάσουμε πῶς αὐτοί, νικη-
τὲς ἢ νικημένοι πάντοτε νιόθουντες μέσα τους γιὰ μᾶς
αὐτὸ ποὺ οἱ ἴδιοι τὸνομάζοντες **Γιό-χι**.

(Στᾶλλον φύλλον τελιώνει)

Φ. Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΓΛΩΣΣΑΜΥΝΤΟΡΙΣΜΟΣ. Ὁ διορισμός τοῦ
Γυμνασιάρχου Βολονάκη στὴν ἐμπιστευτικὴν θέσιν τοῦ
Γεν. Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐρ-
χεται σὰ φυσικὴ συνέχεια, νὰ ποῦμε, τῆς τρυφε-
ρῆς στοργῆς ποὺ δείχνει τώρα τώρα ἡ Ἀνορθωτικὴ
Κυβέρνησις σὲ ὄλους τοὺς ὀπωσδήποτε γλωσσαμύν-
τορες ποὺ ὀργιάσαντες καὶ μέσα καὶ ὄξω ἀπὸ τὴν Βου-
λὴν κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς μακαριτικῆς Μιστριωτικῆς
γλωσσαναμπαμπούλας. Ὁ Γαλανός, σὲ θέσιν ἐμπι-
στευτικῆς. Ὁ Θ. Μιχαλόπουλος, σὲ θέσιν ἐμπιστευτι-
κῆς καὶ αὐτός. Αὐριο μεθαύριο, — ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυ-
λάξει! — λίγο νὰ ἐρωτοτροπήσουντες μετὰ τὴν Ἀνορ-
θωσιν ὁ Πατσουράκος καὶ ὁ Κουλουμπάκης, θέσιν ἐμ-
πιστευτικῆς θὰ πάρουντες καὶ αὐτοί. Ἴσως καὶ ὁ Γκλα-
βᾶς, ἴσως καὶ οἱ ἄλλοι ποὺ μέιναντες ὄξω ἀπὸ τὴν
Βουλὴν καὶ ποὺ «ἠγωνίσαντες τὸν καλὸν ἀγῶνα», νὰ
πάρουντες καμιά καλὴ θεσοῦλα γιὰ νὰ γλυκάνουντες
λίγοντες τὴν πίκρα τῆς ἐκλογικῆς ἀποτυχίας τους.

Κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ ἡ Ἀνορθωτικὴ Κυβέρνησις
θὰ στηριχθεῖ πάντως σὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἐρείπια
τῆς γύρω μας ζωῆς καὶ θὰ βαδίσει τρικλιζόντας σὲ
τέρας τοῦ ἀγῶνα τῆς καὶ τῆς ζωῆς τῆς.

Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ. Ἄ γίνεῖ ἢ ὄχι, γλῆγο-
ρα ἢ ἀργά, μερικὴ γιὰ ὀλική, ἢ ἀπὸ καιρὸ κυσοφο-
ρούμενη Ὑπουργικὴ μεταρρύθμισις, λεπτὸ τσακιστὸ
δὲ δίνουμε. Ἐμεῖς ἕνα εὐχόμεστες : Νὰ φύγει μιὰν
ὥρ' ἀρχύτερα ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὁ με-
τὸν ἀτσάλενιον καὶ ἀλύγιστον χαραχτήρα Ὑπουργός
του, καὶ νὰ πεισθεῖ νὰ μὴν ἀφίσει τὸ Ὑπουργεῖον τῆς
Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὁ κ. Μπενάκης. Ὅσο δὲ πρῶ-

τος τὰ θαλάσσωσε μὲ τὸ χαρακτήρα καὶ μὲ τὴν ἀτσαμοσύνη του, τόσο ὁ δεύτερος μὲ τὶς πραχτικὲς του γνώσεις καὶ μὲ τὴ θετικὴ του δουλιὰ, δημιουργοῦσε ἕνα πρότυπο, νὰ ποῦμε, Ἵπουργεῖο πὸ κανονικὰ τραβᾶει τὸ δρόμο του καὶ ὑπόσκειται γλήγορα νὰ δείξει πὼς σοφὴ πράξι εἶτανε ἡ ἴδρυσή του.

Οἱ ὑποψήφιοι γαμπροὶ γιὰ τὰλλα Ἵπουργεῖα δὲ μᾶς ἐνθουσιάζουνε καθόλου, γιὰ νὰ εὐκηθοῦμε γλήγορη τὴ μελλομένη Ἵπουργικὴ μεταρρύθμιση. Ἔχει τὸ κουράγιο ὁ κ. Βενιζέλος νὰφίσει καταμέρος εἰς κομματικὲς συμπάθειες καὶ ἀνάγκες καὶ νὰ Ἵπουργοποιήσῃ ἕναν Παλαμᾶ γιὰ τὸ Ἵπουργεῖο τῆς Παιδείας, ἕναν Ἴδα γιὰ τὸ Ἵπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν κ' ἕνα, δὲν ξέρουμε ποῖον, ξεχωριστὸ ναυτικὸ γιὰ τὸ Ἵπουργεῖο τῶ Ναυτικῶν; Τότε ἂς γίνῃ, καὶ μὴν ὄρα ἀρχύτερα μάλιστα, ἡ Ἵπουργικὴ μεταρρύθμιση. Ἔτσι ὅμως καὶ τέτια πὸ μᾶς τὴν τάζουνε οἱ φημερίδες, δὲ μᾶς χρειάζεται — καὶ χάρισμά του.

ΔΥΟ ΜΕΛΕΤΕΣ. Στὸ τελευταῖο «Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου» δημοσιευτήκανε δυὸ σοβαρὰς μελέτες πὸ τὶς συσταίνουμε, μὲ ἔλο τὸ πρεπούμενο σέβας, ὀχιστὸν κ. Ἀλεξαντρή, μὰ σὲ κείνο τὸν Ἵπουργὸ πὸ θαρθεῖ μὴ μέρα — ἂν ἔρθε! — νὰ παίξῃ πρῶτο Λούθηρου στὴν Παιδεία μας καὶ νὰν τὴ βγάλῃ ἀπὸ τὰ σάπια βαλτωνέρια τοῦ σχολαστικισμοῦ πὸ κυλιέται μακάρια σήμερα. Ἡ μὴ μελέτη, τοῦ κ. Μανόλη Τριανταφυλλῖδη, μιλάει γιὰ κάπια Ἑλλετικὰ σχολιά, καὶ ἡ ἄλλη μελέτη, τοῦ κ. Α. Η. Πετροκόκκινου, γιὰ κάπια Ἑγγλέζικα σχολιά, καὶ καλὸ θᾶτανε καὶ τὶς δυὸ αὐτὲς μελέτες νὰν τὶς διαβάζανε καὶ νὰν τὶς καλοχωνέψουνε καὶ νὰν τὶς αἰστανθοῦνε βαθιὰ ἔλ' οἱ ὀπωσδήποτε μορφωμένοι Ρωμιοὶ πὸ στέλνουν τὰ παιδιὰ τους στὰ Ρωμαίικα σχολιά, γιὰ νὰ νιώσουν ἐπιτέλους — καιρὸς τους πιά! — τί ἐστὶ μιστριωτισμὸς καὶ πόσο ἐγκληματεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία πὸ σέρνεται ἀκόμα δεμένη στὴν οὐρά του καὶ πὸ φιλοτέχνησε καὶ τὸ περίφημο 107 ἄρθρο γιὰ νὰν τοῦ διαφεντέψῃ τὴ ζωὴ του.

ΑΝΔΡΕΣ ΑΡΚΑΔΕΣ. Ὅταν ὁ Χαρίλαος Τρικούπης ἀπότυχε εἰς βουλευτικὲς ἐκλογές, κάτου τὴν ἀγνώμονα ἐπαρχία του, δὲ βρέθηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς τῶσους πὸ εἶχανε χιλιουεργετηθεῖ ἀπὸ δαύτον, νὰ παραιτηθεῖ γιὰ χάρι του ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ ἀξίωμα καὶ νὰν τοῦ παραχωρήσῃ τὴ θέση του στὴν ἐπαρχία του, γιὰ νὰ ξεπλυθεῖ, μὲ μὴ ἐξαγνιστικὴ ἐ-

κλογή, ἡ μεγάλη ἐκείνη ντροπὴ τοῦ Μεσολογγιοῦ. Νᾶ, ὅμως πὸ εἶ,τι δὲν ἔγινε τότε γιὰ ἕναν Τρικούπη, γίνεται σήμερα μὲ τὸν κ. Ράλλη κ' ἔτσι μὲ τὴν καινούρια ἐκλογή πὸ προκηρύχτηκε, θὰ μᾶς σταλθεῖ ὁ κ. Ράλλης μεθαῦριο, «μέσω Ἀρκαδίας», στὴ Βουλὴ.

Ἐμεῖς θαρροῦμε πὼς μπορούσε καὶ νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴ Βουλὴ ὁ κ. Ράλλης, χωρὶς νᾶναι μεγάλη καὶ τόσο ἡ ζημιὰ. Θὰ θέλαμε ἀκόμα ἡ Ἀρκαδία μεθαῦριο, ἀντὶ τοῦ κ. Ράλλη, νὰ μᾶς ἔστελνε τὸν κ. Παπαναστασίου ἢ κανέναν ἄλλο νεοειδεάτη βουλευτὴ. Ὡστόσο γιὰ ἔσους τὸ θαρροῦνε ζημιὰ τὸ νὰ λείπει ὁ κ. Ράλλης ἀπὸ τὴ Βουλὴ, οἱ ἄνδρες Ἀρκάδες ἐξαυλώνονται καὶ παίρνουνε μορφὴ Χερουδεῖμ πὸ θὰ μᾶς φέρουνε μεθαῦριο πάνου στὰ φτερά τους τὸν ξανθομάλλη Μεσσία πὸ τὸν καταμαυρίσανε τοῦ Κόδρου οἱ ἀπόγονοι.

ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ;... Οἱ βρισιὲς πὸ ἀλλάζουνε μεταξὺ τους, σὰ μεθησμένοι ἀμαξάδες, οἱ δυὸ ὑποψήφιοι πρόεδροὶ τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Τάφτ καὶ ὁ Ρούζβελτ, φτάσανε κ' ἴσαμε δῶ καὶ μᾶς σηκώσανε κάπιο μεγάλο βάρος ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας. Ὡστε ὀχι μοναχὰ ἔμεῖς, μὰ νὰ, πὸ καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ πολιτικοὶ δὲν κρατάνε τὴ γλώσσα τους μὰ σκυλλοδρίζονται σὰ μόρτηδες ἀναμεταξὺ τους.

Μερικοὶ μάλιστα δικοὶ μᾶς γελαστήκανε καὶ εἶπαν:

— Μήπως μᾶς ἔφυγε κρυφὰ ὁ κ. Ράλλης καὶ πῆγε κάτου στὴν Ἀμερικὴ νὰ πολιτευεῖ;

Φαίνεται ὅμως κάτι ἄλλο θὰ συμβαίνει. Ὁ Τάφτ καὶ ὁ Ρούζβελτ θὰ διαδάσανε τοὺς προεκλογικοὺς λόγους τοῦ κ. Ράλλη καὶ τόσο θὰ ἐνθουσιαστήκανε πὸ θὰ γινήκανε ὀπαδοὶ του, ἀκολουθώντας πιστὰ τὴ σχολὴ του.

ΤΟ ΦΙΛΟΤΙΜΟ. Ἐνας χασισοπότης, ἕνας κυριολεκτικὰ ἀτιμὸς ἄθρωπος, ξεκοίλιασε τὴν περασμένη βδομάδα τὴ γυναίκα του γιὰ «λέγους ΤΙΜΗΣ». Αὐτὸ τουλάχιστο εἶπε στὴν ἀνάκριση. Καὶ καθόλου παράξενο μεθαῦριο οἱ ἔνορκοι νὰν τοῦ δώσουνε δίκιο καὶ νὰ τὸν ἀθωώσουνε πανηγυρικὰ. Ζήτημα τιμῆς, βλέπετε. Καὶ ἡ νεοελληνικὴ κοινωνία, σὲ τέτιες περιστάσεις, μὲ τοὺς ἐπίσημους ἀντιπροσώπους, τοὺς ἔνορκους, πέφτει μπροῦμητα καὶ τὸ προσκυνάει.

Ὡστε τοὺς τέτιους φονιάδες ἡ κοινωνία τοὺς δημιουργεῖ καὶ αὐτὴν βαραίνει τὸ αἷμα πὸ κάθε τόσο

χύνεται. Ὁ ἀληθινὰ ἠθικὸς ἄθρωπος σὲ τέτιες περιστασεῖς, δὲ σκοτώνει· περιφρονεῖ καὶ παίρνει τὸ καπέλλο του καὶ τὰ παιδιά του (ἂν τύχει νάχει καὶ παιδιά), καὶ πάει καὶ ζεῖ μακριὰ ἀπὸ τῆ μοιχαλίδας. Καὶ ἡ ἀληθινὰ ἠθικὴ κοινωνία, σὲ τέτιες περιστασεῖς, στὸ συζυγοχτόνο δὲ βλέπει τὸν τιμωρὸ τῆς τιμῆς, μὰ τὸν καινὸ φονιά καὶ τονὲ στέλνει στὶς φυλακὲς, εἴτε χασοσοπότης τύχει νάναὶ αὐτὸς ὁ περιφημὸς ἱππότης, εἴτε δικηγόρος, εἴτε γαλαζοαίματος.

Τρεῖς τέσσερες καταδικαστικὲς ἀπόφασεις στὴν ἀράδα γιὰ τέτλια ἐγκλήματα, καὶ βλέπετε ἀμέσως πῶς λιγοστεύουν οἱ φόνοι καὶ πῶς ἀρχίζει νὰ ἠθικοποιεῖται ἀληθινὰ ἡ κοινωνία.

Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜὴ

ΜΙΑ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

Φίλε «Νουμά»,

Μερικοὶ νέοι θάρρεψαν πῶς μὲ τὸ νὰ γράφουνε στὴ δημοτικὴ — τὸ πολὺ νὰ καταφέρνουν καὶ κανένα ποιηματάκι, μποροῦνε μὲ τὸν πιὸ αὐθάδικο τρόπο νὰ μιλάνε γιὰ τὸ ἔργο ἀνθρώπων πού ὅπωςδήποτε ἔχουνε νὰ δείξουνε κάποια (ταπεινὴ βέβαια γιὰ τοὺς νέους αὐτοὺς σοφοῦς) θετικὴ ἐργασία. Γιὰ τέτοις παράδειγμα δημοτικιστῶν μιστριωτιδῶν εἶχα κάμποσους καιρὸ τὸν κ. Γιώργο Πολίτη· σήμερον σημειώνω κ' ἕναν κύριο Μ. Γκιώνη. Δὲν ἀξίζει βέβαια τὸν κόπο νὰ θυμῶνε κανεὶς γιὰ τὶς προσβολὰς τῶν νέων αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς δίνει προσοχή. Ἄν τώρα — ἐνάντια στὴ στάση σιωπῆς πού τήρησα ὡς τώρα — μιῶ γιὰ τὸ φαινόμενο αὐτό, τὸ κάνω γιὰτὶ βλέπω πῶς ἀρχίζει νὰ ἐπεχτείνεται σὲ πολὺ δυσάρεστο βαθμὸ. Καλὸ θὰ εἶναι οἱ νέοι μας πρῶτα νὰ μορφώνονται, νὰ μᾶς δείχνουνε κάποια θετικὴ δουλειά, ἢ σὰ θέλουν νὰ κάνουνε κριτικὰς νὰ γράφουνε μὲ μετριοφροσύνη καὶ ταπεινά, ὅπως ταιριάζει σὲ ἀνθρώπους μὲ ἀνατροφή καὶ μὲ τὸ «γνώθι σαυτόν». Σὰν καταπιάνονται μάλιστα μὲ κοινωνικὰ ζητήματα, καλὸ θὰ εἶναι νὰ κατεβαίνουνε λιγάκι ἀπ' τὸν Πήγασο καὶ ν' ἀξιῶνουνε τὸν ταπεινὸν κοινωνικὸν ἀγῶνα (πού ἴσως ν' ἀξίζει καὶ αὐτὸς λιγάκι — καὶ πιστεύω κάτι περισσότερο ἀπ' τὰ συνειθισμένα τους ποιηματάκια) μιὰ ματιὰ ἀπ' τὰ μάτια τους τὰ συνειθισμένα μόνο στὰ αἰθέρια ὕψη. Πῶς πρέπει καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ καταλάβουν ὅτι διαδίδουν καὶ νὰ μὴ γράφουν ἐπιπόλαια — τολμῶ νὰ τοὺς τὸ συ-

στήσω καὶ αὐτό. Καιρὸς εἶναι πιστεύω νὰ μορφώσουνε λιγάκι χαραχτήρα· καὶ σ' αὐτὸ θὰ μπορέσει ἴσως νὰ τοὺς βοηθήσει καὶ ὁ «Νουμάς» (πού μπορεῖ νὰ τοὺς ἀφησε πολὺ τὰ λουριά τονίζοντας τόσο τὸ πῶς εἶναι «λεύτερο βῆμα»), ἀφίνοντας τὴν ἀνιση προστασία πού φοβᾶμαι πῶς κάνει στοὺς συνεργάτες του καὶ μὴ δημοσιεύοντας ὅτι τοῦ σταλεῖ (*).

Καὶ τελειώνω· ὁ κ. Γκιώνης μὲ βρίζει γιὰτὶ ἐπαινώ τὸ φυλλαδάκι ἐνὸς ἐργάτη πού ἀντὶς νὰ κάνει ἴσως ποιήματα ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ θέση του. Ἐγὼ τοῦ εὐχουμαι νὰ εἴτανε τουλάχιστο Παλιούρας· γιὰτὶ ὁ Παλιούρας πολεμᾷ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ εἶναι στοιχεῖο ζωτικὸ, χρήσιμο. Κι ἀντὶς νὰ τὸν κοροϊδεύει καλὰ θὰ κάνει νὰ τότε μιμηθεῖ.

Δικός σου

28.4.1912

A. ΤΡΑΝΟΣ

Τ' ΑΣΤΕΙΑ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

Φίλε «Νουμά»,

Ἡ ἀπογεματικὴ γαλαζοαίματη τοῦ κ. Κύρου μὲ περίσσια κυνικότητα ἀνάγγειλε τὸ προχτεσινὸ ἐρωτικὸ δρᾶμα τῆς Γαργαρέτας, ἴσως ἐπειδὴ ἔτυχε τὰ θύματα νὰ μὴν ἀνήκουνε σὲ καμιὰ ἀρχοντοφαιμελιά τῆς Ἀθήνας ἢ σὲ κανένα Τραπεζικὸ Ἰδρυμα.

Δυὸ φτωχὰ παιδιά σκοτωθῆκανε ἀπὸ ἔρωτα. Κακὰ ψυχρὰ κάμανε, θὰ μοῦ πεῖς, καὶ συμφωνῶ μαζί σας. Μὰ πάντα δρᾶμα εἶναι ὁ χαμὸς δυὸ παιδιῶν — καὶ δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα ἐσύ, ὅσο κτηνάνθρωπος καὶ ἂν εἶσαι, νὰ βγαίνεις στὴν ἐφημερίδα σου καὶ νὰ μιλάς μὲ τόση κυνικότητα γιὰ τὸ χαμό τους, πουλώντας τάχα πνεύμα καὶ κολοκῦθια νερόδραστα.

Ἦθελα νὰξέρα πῶς θὰ μιλοῦσε ἡ «Ἔστια» ἂν τύχαινε τὰ θύματα τοῦ ἐρωτικοῦ δράματος νάνήκουνε σὲ καμιὰ ἀπὸ τὶς προνομιοῦχες φαιμελιὰς πού ἔχει ἀναλάβει ἐργολαβικῶς — ἴσως καὶ μὲ ποσοστά, τὴ ρεκλάμα τους ἢ «Ἔστια».

Μὲ φιλία.

ΡΙΖΟΣΠΙΑΣΤΗΣ

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰν τὸ ἔβρι· ὁ κ. Τρανός. Κάτι πού μᾶς στάλθηκε κατὰ τοῦ Παλαμά (κριτικὴ τάχα) εἴταν τόσο ἀνόητο καὶ μὲ τόση ἀσέβεια γραμμένο, πού ἀναγκαστήκαμε νὰ τὸ πετάξουμε στὸ καλάθι τῶν ἀχρήστων. Ὁ «Νουμάς» εἶναι καὶ μένει *λεύτερο βῆμα* ὅχι ὅμως καὶ *σταῦλος*.

ΑΛΛΗΛΟΦΑΓΩΜΑ

Φίλε «Νουμά»,

Ἡ «Ἐταιρία τῶν Ἑλλ. θεατρικῶν συγγραφέων» ἔδωκε μιὰ θεατρικὴ παράσταση τὸ περασμένο Σάββατο, ποὺ παραστήσανε σ'αὐτὴνε καὶ Ἕλληνες συγγραφεῖς. Ἄν κάμανε καλὰ ἢ κακὰ, ἂν πετύχανε ἢ ὄχι, δὲν ξετάζω, γιατί δὲ μὲ πολυνοιάζει. Οἱ ἀθρόωποι τὸ κέφι τοὺς κάμανε καὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰν τοὺς πεῖ τίποτα.

Ἄλλο εἶναι κείνο ποὺ μοῦκαμε ἐντύπωση. Ἦστερ' ἀπὸ τὴν παράσταση βγήκανε στίς ἐφημερίδες νὰν τοὺς σατυρίσουνε καὶ νὰν τοὺς βρῖσανε—ποιοί, θαρρεῖς; Μέλη τῆς ἑταιρίας τους, ἀθρόωποι δηλ. ποὺ ἔχουν τὰ ἴδια συμφέροντα μ' αὐτοὺς ποὺ παραστήσανε.

Τέτιο ἀλληλοφάγωμα οὔτε ἀνάμεσα σὲ μᾶς τοὺς δημοτικιστάδες — ποὺ εἶμαστε δὲ μοναδικοὶ στὰ τέτια! — ἀκόμα δὲ φάνηκε.

Τὰ συχαρῖκια μου λοιπὸν στὴν Ἐταιρία πού, δὲ γίνεται, θὰ προκόψει καὶ θὰ θριασέψει μιὰ μέρα, ἀφοῦ τόσο λυσσασμένα χτυπιέται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ μέλη της.

Δικός σου
Δ. ΑΝΑΠΟΛΟΣ

ΣΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,,

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

πουλιοῦνται τὰκόλουθα βιβλία πρὸς **ΜΙΑ** δραχμὴ τὸ

ἔξὸν ἀπὸ ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ ἄλλες τιμές

- Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Ἡ Ματιά». — «Ἀγκάθια καὶ Τριβόλοι» (δηγήματα). — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «Ὁ Μέγ' Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΛΕΝΤΗ, «Ἄδξα καὶ Ζωή». — ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ, «Ἀάφνης καὶ Χλόη» τοῦ Ἀγγου. μετάφρ., — «Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Ἀκουανοῦ (μετάφρ. λ. 50), | «Ὁ Προσκυνητής». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΑΦΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη» (δρ. 2). — Π. Σ. ΔΕΛΤΑ «Στοχασμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας» (λ. 50). — «Γιὰ τὴν Πατριδα—Ἡ καρδιά τῆς Βασιλοπούλας» (δρ. 3,50). — «Παραμῆθι δίχως ὄνομα» (δρ. 3,50). — «Τὸν καιρὸ τοῦ Βουλγαροκτόνου» (τόμοι 2, δρ. 4,50). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Ἀπὸ τὸν Κόσμο τοῦ Σαλονιοῦ». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Φυλλάδες τοῦ Γεροζήμου». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Ἡ σιωνίτικα Τραγοῦδια». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τὰ Γεωργικά τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50). — «Σακούνταλα» τοῦ Καλλιμάχα (δρ. 1). — ΙΔΑ, «Σαμοθράκη» (δρ. 2). — Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΔΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὰ Βιολί». — ΑΔΕΞ. ΜΑΡΠΟΥΤΖΟΓΛΟΥ «De Profundis» τοῦ O. Wilde (δρ. 2). — ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ «Ἄγγ. τοῦ Δελινοῦ» (δρ. 2). — «Οἱ νεκροὶ τῆς ζωῆς» (δρ. 2). «Στὸ Ἄλμπουργ» (δρ. 2). — ΑΔΕΞ. ΠΑΛΑΝ, «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» (Β' ἐκδοστ.). — ΑΔΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟ-

ΣΚΟΥ, «Ἀθρόωπος Μηχανισμός». — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινούργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΑΕΡΗ, «Ὁ Ἄλας» τοῦ Σοφοκλή (μετάφρ.). — ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλουτάρχου: Περὶ Παίδων Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπούκια». — Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι», — «Ὁ Ἄσματος», — «Οἱ Ἀλυσίδες» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΝΤΑ «Ἀπὸ τοὺς Θρόλους τῶν Αἰώνων», — «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσας» (Α' ἐκδοστ.) καὶ Β' ἐκδοστ., τόμοι 2 (δρ. 5). — Ζ. ΦΥΤΙΑΝ, (δράματα): «Τὸ Ἐκθετο», — «Δίχως Ἀκρογιάλι», — «Χτισμένο στὸν Ἄρμος». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ. «Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα». — «Στὴ Φοιτητικὴ Συντροφία» (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΑΗ ΧΟΡΝ, «Μελέτρα».

Γιὰ τὸ ἔξωτερικό, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι τοῦ «ΝΟΥΜΑ» (ἔξὸν ἀπὸ τὸν πρῶθ το ποὺ δὲν ὑπάρχει κανένα του ἀντίτυπο) πουλιοῦνται πρὸ 10,50 ὁ ἕνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γρ. γρ. 12,50 γιὰ τὸ ἔξωτερικ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 30,000,000

ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐγγραφαὶ ἀπὸ σήμερον μέχρι 30 Μαΐου 1912.

Α'. Δόσις μέχρι τῆς 30 Μαΐου 1912 Δραχ. 10.

Β'. Δόσις μέχρι τῆς 1 Ἀυγούστου 1912 Δραχ. 6.

Γ'. Δόσις μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1913 Δραχ. 4.

Μετὰ τὴν καταβολὴν τῶν δύο πρώτων δόσεων χορηγεῖται ὁ ἀριθμὸς τῆς Λαχειοφόρου ὁποῦτε τὰ κέρδη καὶ οἱ λαχοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀγοραστήν.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἀξίας τῆς ὁμολογίας δικαιούται ὁ ἀγοραστὴς νὰ καταβάλλῃ ὁποῦτε θέλῃ καὶ ὅπως θέλῃ εἴτε τμηματικῶς εἴτε ὁλικῶς.

Ἐπὶ τοῦ μὴ καταβληθέντος ὑπολοίπου καταλογίζεται τόκος πληρωτέος ἀπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Δεκέμβριον, ὅπως ἐπικολύνεται ὁ ἀγοραστὴς. Τὰ ὑπὸ τῶν ἀγοραστῶν τυχόν κατατιθέμενα ποσὰ ἔναντι τῆς ἀξίας τῆς ὁμολογίας ἀποφέρουσι τὸν αὐτὸν τόκον τῆς Τραπεζῆς.

Δι' ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ καταβάλωσι τὴν Α' καὶ Β' δόσιν ἤτοι δραχμᾶς 16 μέχρι τῆς 30 Μαΐου 1912 ὑπολογίζεται ἡ Ὅμολογία ἀντὶ Δραχμῶν 103 καὶ παραδίδεται ἀμέσως ὁ ἀριθμὸς τῆς Λαχειοφόρου Ὅμολογίας.

Ἐγγραφαὶ γίνονται δεκταὶ εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε δι' ἀλληλογραφίας ἐπὶ καταβολῇ Δραχ. 10.

Ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ Κατάστημα τῆς **Λαϊκῆς Τραπεζῆς** καὶ εἰς τὰ Τραπεζικὰ Γραφεῖα τῶν κ. κ. Σ. Φούντη καὶ Ἰωάννου Φωτίου.

Εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ τὸ Ἐξωτερικὸν εἰς τοὺς κ. κ. Διευθυντὰς τῶν Ἰποκαταστημάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς τὰ Ὑποπρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Οἱ μὴ ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Λαϊκῆς Τραπεζῆς συναλλασόμενοι καταβάλλουσι λόγφ μεσιτείας μίαν δραχμὴν ἐπὶ πλεόν, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 10 ὡς ἀ' δόσιν δραχμᾶς 11.